ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,132 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1900, ՅՈՒՆԻՍ 28 — 11 ՅԼՍ. 14 ՐԷՊ" ԻՒԼԷՍ" 1318 28 ՀԱԶԻՐԱՆ 1316 Դ. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,132

20 ՓԱՐԱ

ԲԻԶԱՆԹԻՈՆ

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ ԲԻԶԱՆԴ ՔԻԶԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djuddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՑԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

"بوزانتيون"
ايشبو بومى وسياسى غزته صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه سنده غازى بابعالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولو دائره ده مقيم در

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Լուրերն ահաւելի կերպով հակասական են։ Սեւ մշուշ մը կ'պատէ Բեռլինը։ Մտամտալութիւնն ընդհանուր է Եւրոպայի մէջ։ «Զարդուեցա՞ն, Թէ ողջ են տակաւին, և քանի՞ որ ալ ողջ պիտի մնան։»— Ա՛յս է ազգակատար հարցումն ամէն կողմ։ Անշուշտ չէք զարմանար լուրերուն այս չափազանցութեան, քանի որ Եւրոպա ուղղակի հաղորդակցութեան մէջ չէ Բեռլինի հետ։ Եթէ Բեռլինի իշխանութիւնն անձնդծօէն հակառակ ըլլային կռամաթարիներուն, գո՛նէ դեսպաններուն տիպողական գրերը կ'ղրկէին ծովեզերք, կամ ամէնէն յօժակաչ հեռագրական կայանը, որպէս զի օտարազգիք իրենց վիճակին վրայ ճիշտ լուր տային Եւրոպայի։ Բայց Բեռլինի Ամառարիք Թէև գաւառաց Փոխարքաներուն հետ կ'հաղորդակցին, միշտ չեն տար Եւրոպայի ներկայացուցիչներուն՝ ո՛և է լուր գալու հաներու, և ինչ որ կ'իմանանք, անուղղակի աղբիւրներէ կուգայ, որոց վաւերականութիւնը չերաշխաւորուիր։

Եթէկի Հեռագրէն իմացանք որ տակաւին հինգ օր առալ Դեսպանատուներն անվճռած էին, մինչ անցեալ չաթ օրուան հեռագրերուն նայելով, ընդհանուր ջարդը Յուլիսի առաջին օրը տեղի ունեցած պիտի ըլար։ Բայց որվհետեւ մինչեւ Յուլ. 6ն աղէտին առաջն առնուեր է, կրնա՞նք հետեւցնել Թէ վտանգն հեռացեր է։ Շաբաթ մը առալ իմացանք Թէ ծովակալներն որոշեր են առայժմ Բեռլինի վրայ չքաւել, քանի որ չինացի զօրքը մէկի դէմ 10 է, այսինքն՝ առաւելն 20,000 Եւրոպացիներու դէմ գրեթէ 200,000։ Ասով հանդերձ, երէկ հեռագիրն որոշապէս ծանոյց Թէ ճարտական և ռուսական միացեալ զօրախումբերը Բեքինի ճամբուն վրայ կարեւոր յաղթութիւն մը տարեր են Չինացիներուն դէմ։

Վիհելմ կայսր կ'հաւատայ Թէ Չինացի կանոնաւոր զօրքերը Գերման զօրքերուն չափ կորիճ են և անվախ, և եթէ ճարտնցիներէն յաղթուելացան, սպառնրուն ապիկարութեան պատճառաւ էր միայն։ Այժէն անգամ որ բանակ մը կը յաղթուի, այս պատրուակը կ'լսուի; բայց պարտութիւնը պարտութիւն է միշտ։ Եւրոպական 50,000 զօրաց բանակ մը չաս լաւ պիտի կրնար մինչեւ Բեքին երթալ, և ազատել փակուած դեսպաններն և ուրիշ օտարազգիներ։ Բայց անգլիական խոյզը զրահաբորները միեչեւ Բեքին չեն կրնար յառաջանալ՝ գետերէ և լճաներէ անցնելով, և միւս Տէրութիւնք ալ ցայսօր չունեցան այնչափ զօրք Չինու ցամաքին վրայ։

Ցուալեց նշան մը եթէ կայ, Բեքինի մէջ իսկ հակառակ չարժման մը ծագած ըլլալն է։ Ցունկ—լի—Եամէնի [արտաքին գործոց պաշտօնատան] նախորդ վերատեսուչ Զինկ իշխան, զոր Ինամակալուհին պաշտօնական ըրած էր՝ իբրեն համախոհ Դուան իշխանը գործի գլուխ անցընելու համար, Դեսպանատուները կ'պաշտպանէ և Դուան իշխանին հանած հրամանագրերուն կարեւորութիւն չունենալը կ'հաչկէ եղեր։ Երկու-երիք օրէ ի վեր յոյս կայ Եւրոպայի մէջ Թէ այս հակառակ չարժում ի Բեքին մարգպահոյղ բարերարսութեան մը առաջքը պիտի առնու վերջապէս, մինչև որ օգնութիւնք հասնին Չինական Ոստանը, և այս յոյսերէ ոգեւորութեան չնորհիւ է որ անկումը կասեցաւ և գիները վերյ դնել սկսան Սակարաններուն մէջ։

Ֆրանսա, արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէի բերնով, և Անգլիա, Մր. Պրոտրիքի բերնով, փութացին յայտարարել Թէ Չինական հողէն բաժիններ չեն խնդրեր, այլ հետամուտ են միւս Տէրութեանց հետ համաձայնութեամբ կարգ և կանոն վերահաստատելու Չինաստանի մէջ։ Անկէ ետքը պիտի խորհուի չինական վարչութեան տալ ամէնէն բարեկարգ ձեը, որ ամէն բանէ առալ Չինաստանի իրեն օգտակար ըլլայ։ Մի և նոյն յայտարարութիւնը քիչ մը ուշէն չինաստը ոճով Ռուսիա ևս ըրաւ, բայց սա մասնաւորութեամբ որ Ռուս մամուլը հիգ թափեց համոզելու իր ընթերցողները Թէ «Զինացիք բացառապէս կ'սիրեն Ռուսերը, և եթէ ռուսական եկեղեցի մը կրակի տրուեցաւ, եթէ Ռուսեր սպանուեցան, եւ այլն, Թիւրիմացութիւն մը եղած պէտք է ըլլայ. գի Ռուսերը միսիոներներ չեն զրկեր Չինացիներուն, այլ կ'յարգեն չինական սովորութիւնքն և աւանդութիւնները, և եթէ հիմա զօրք կ'ղրկեն Չինաստան, ամենեւին չինական Տէրութեան դէմ չէ, այլ այն ըմբոստներուն դէմ որք չեն հնազանդիր Բեքինի օրինաւոր կառավարութեան հրամաններուն; Բայց ատ, Ռուսերը կ'զգան որ Թաքուն հակակրութիւն մը գիրենք կ'կապէ Չինացիներուն հետ, որք հասկցած պիտի ըլլան Թէ Ռուսիա նախախնամական պաշտօնն ստացած է վերանորոգելու, վերածնութեան ճամբու մէջ դնելու զՉինաստան։» Ա՛յս ոճով կը խօսի Ռուսիոյ մամուլը, Թարգման ռուս կառավարութեան ձգտումներուն, և ընթերցողներուն կը Թողուի հասկնալ որ եթէ Չինացիք երբեք օտարազգիէ մը բարիք խնդրեն, Ռուսիոյ պիտի ատ առաւելուծ Թիւնը։—Կրնար մտածուիլ Թէ Չինացիներն ամէնէն աւելի գրգռող բանն եղաւ ծովեզերքի այլ և այլ կարեւոր կէտերուն օտարազգիներուն Թողուիլը, և քանի որ ա՛յս էր կռփամարտիկներուն չարժման սկզբնապատճառը, չինական դժգոհութիւնն ամէնէն աւելի Ռուսիոյ դէմ պէտք է ուղղուած ըլլայ, որ Բորտ Արթուրի գրաւումովը, Համբայ բացաւ Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Ֆրանսայի և ի վերջոյ Իտալիոյ։ Բայց Ռուս կառավարական մամուլն այսքան...անկարեւոր իրողութեան մը բնաւ ուշադրութիւն չընծայեր։

Լոնտոնի վերջին Թերթերէն իմանաս, որբ՞ն պիտի ըլլան ազատ։

—Ո՞ր է փարա, մէկ կողմէն կ'երթայ կոր, հիչ եկած չունի։

—Դուն ասանկ զաւակներուդ խրոխէքին առաջքը կ'պնես նէ, Աստուած ալ հէլպէթ անանկ պիտի ընէ, քա՛ օր մը օրանց հաւ եղած տէ, զաւկընեբուն վրայ մամաւցած չունի, զալըմ մարդ...։

—Է՛ երկան կ'ըսես կոր, հա՛;

—Ի՞նչ է, բերան բանալ պիտի չի տա՞ս առջիդ. զաթը սընըրնեբս ոտքի եւած են։

—Սընըրնե՞րդ ինչու ոտքի կ'ելլան կոր։

—Ո՛չ, սիրտս չաբսիմիչ կ'ըլլայ կոր։

—Բան չես ըլլար, մի՛ վախնար։

—Ո՛չ, բան մը կ'ըլլամ կոր. ո՛չ մարելիք կուգայ կոր վրաս։

—Ինչ մը ակառդ սխմէ, կ'անցնի։

Տանտրուհին, հակառակ ամուսնոյն պատրիճութեան, աստիճանաբար ակրացաւ. չիվերը Թուլցան, դէմքը գունատեցաւ, գլուխը կքեցաւ, աչքերը մարմրեցան, և ուշաթափ ինկաւ բազմոցին վրայ։

Կանթեղեան Թէև ամէն օր կ'լսէր ամուսնոյն գանգատները չկրնար, սակայն կնոջական հնարք նկատելով չղային հիւանդութիւնները, իր բարի սովորութեան համեմատ երթիք կարեւորութիւն չէր ընծայեր, ո՛չ իսկ կը հարցնէր Թէ ի՞նչ բանէ առալ եկած էր հիւանդութիւնը և կամ Թէ ո՞վ կը դարմանէր կինը։ Սակայն հիմայ, ամուսնոյն այս վայրկենական նուազութեան առջև, հաւատաց որ արդարեւ ցանք որ Անգլիա անանկ ուղղակի և պաշտօնական առաջարկ ըրած չէ ճարտնի Թէ բանակ մը զրկելով խաղաղեցնէ զՉին։ զի եթէ այնպիսի առաջարկ մը ինքն իր գլխուն ըրած ըլլար, միւս Տէրութիւններէն անկախաբար գործած և ինքզինք մերժողական պատասխանի մը պատհիւթեան ենթարկած կ'ըլլար։ Անգլիա փափաք մը միայն յայտնած է որ եթէ Տէրութիւնք համաձայնութեամբ առանի պաշտօն մը տան Ճարտնի, Մեծն Բրիտանիա ուրախ պիտի ըլլայ։ Քանի որ Անգլիոյ կողմէ այսպիսի պաշտօնական առաջարկ մը եղած չէ, Ռուսիոյ կողմէ ալ պաշտօնական մերժում մը պատահած չէ։ Տէրութիւնք կ'չարունակեն մէկ կողմէ բանակցիլ եւ միւս կողմէ զօրք զրկել, յորմէ կ'հասկցուի որ իւրաքանչիւր Տէրութիւն կ'ուզէ պատրաստ ըլլալ տեղւոյն վրայ, երբ իրենցմէ միոյն խաղաղեցուցիչ պաշտօն մը յանձնելու գազափարը ևս նուաղ չէ հրապարակէն, միայն Թէ Ճարտն առանկ գործ մը առանց փութաբիհնութեան չուզեր կատարել։ կ'ուզէ որ Քորէայի գրաւումն և վարչութիւնն իրեն Թողուին, և այն առեն պատրաստ է չուտով բանակ մը զրկելու և զՉին հանդարտեցնելու։ Ուրիչ Տէրութիւնք ինչ որ ալ ըսեն, յայտնի կ'երեւի Թէ առանկ բան մը Ռուսիոյ գործին չիգար, և գերման կայսրն ալ այնքան մեծ փափաք ունի գերման զինուց փայլուն մէկ յաղողութիւնը տեսնելու և գերման դեսպանին վերջը լուծելու, որ Թեթեւս Գերմանիա ալ չհանդուրժէ որ Ճարտն միայնակ գործէ Չինու մէջ։

Ընդհանուր ջարդի մը վերահաս ազէտին երկիւղին համակուած, չատ հաւանական է որ Տէրութիւնք կուլ տան իրենց ներքին գժտութիւնները, բայց զանազան բանակներուն Բեքին մտնելէն և եօթն կամ ութ Տէրութեանց դրօշներուն քով քով Բեքինի պարիսպներուն վրայ ծածանելէն ետքը կրնանք ըսել Թէ ահա այն ատեն պիտի սկսի բուն քաղաքական խնդիրը, բուն դիւանագիտական կնճիռը։

Այս տողերը գրած էինք արդէն երբ այս չաթաթ օրուան [Յուլիս 7ի] Լոնտոնի Թերթերուն մէջ տեսանք այն վաւերական լուրը Թէ Անգլիոյ պատերազմական և ծովային պաշտօնատանք հրաման ստացած են քառասուն հազար ցամաքային և ծովային զօրք պատրաստելու և պէտք եղած չոգհնաւերն ալ վարձելու՝ Չինաստան զրկելու համար։ Ակռէ ալ կ'հասկցուի որ նոյն իսկ Մեծն Բրիտանիա չի յուսար որ ընդունուի իր առաջարկ և Ճարտնի յանձնուի զՉին խաղաղեցնելու պաշտօնը։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԿԱՅՍ. ՀՆՈՒԹԵԱՆՑ ՔԱՆԴԱՐԱՆԸ

Թ.

Կ'մտնենք գերեզմանոցներու Ա. օրացոյցի կեդրոնը կայ 48 «Սատրապ» կոչուած գերեզմանոցը, մակերեսին վրայ քանդակուած արեւելեան կերպարանքին համար։ Սատրապի գերեզմանոցը Պարոսի մարմարիոնէ չինուած է. քանդակագործութեան ոճն անցեալ —չրջանին կ'պատկանի. մարդակերպեն յունական ձեւին։ Զարմ կողմը պարզուած քանդակներ կան որ կ'ներկայացնեն իշխանին կեանքը։

Թիւ 49 եղերամայրի գերեզմանն որ նախորդներէն աւելի նոր է սեան դանկերու մեծվայելուչ ու պարզ ոճը, որով զարդարուած է գերեզմանին գագը, չատ հին է։ Նկարէն կ'տեսնուի որ այս գերեզմանոցն աւելի փոքր Ախաջի ըմբռիլի մ'էր։ Գերեզմանին մակերեսը զարդարելու համար, արուեստաւորն յունական դամբաններու ձեւը տուած է։

Թիւ 6—24 կապարհ գերեզմաններն են [Ա. գար, Ն. Ռ.], ամէնէն կարեւորներն որ Լիբանանու լեռներէն բերուած են։ 48 կարմիր պորփիւրէ գերեզմանի մը բեկորն որ կոստանդինի ե. իր մօր Հեղինէի գերեզմանին կափարիչին կ'պատկանի։ 37—40 մարմարիոնէ երկու գեղեցիկ հռոմայական գերեզման որուն զարդերը փոխառնուած են փեդրէսի տաճարէն։ Փեդրէս էր Մինոսի ու Պասիփայէի աղջիկն ու Թեսէոսի կինը։ Փեդրէսէն ու Թեսէոսէն ծնան Ակամաս ու Դիմոփոն։ Գերեզմանը կ'գտնուի Տրևզինէի մէջ ուր էր նաև Ափրոդիտէի տաճարը։ Նոյն քաղքին քով կար մրտենի մը որուն սրածայր տերեւներով փեդրէս խոցոց իր թշնամին։ Առալին գերեզմանին վրայ Հիպոլիտէս որսի կ'դառնայ և զոհ կ'նուիրէ Արտեմիսի, մինչ փեդրէս իր կիներուն հետ կ'խօսակցի։ Երկրորդին վրայ Հիպոլիտէս որսի կը պատրաստուի, մինչ փեդրէս իր դայեակին խորհուրդները մտիկ կ'ընէ։

44 Թիւ դամբանական կոթողը բերուած է Սիմի կղզիէն [Սպորատոն], որ Ռոնիական Ջ. դարուն յիշատակարան մ'է։ Նկարը կ'ներկայացնէ դիտատպաստ ինկած անձ մը. պատերազմիկ յոտնկայս։ 45ը Մակեդոնիոյ Մեծն Ալէքսանդրի ծննդավայր Պելլա քաղքէն բերուած չատ գեղեցիկ յիշատակարան մ'է։

Գերեզմանոցները Բ. սրահը կ'պարունակէ Քանգ սրանին ամէնէն հոչակաւոր յիշատակարանները։

Կեդրոնը 75 Թիւը Լիկեան գերեզման մ'է որ Սիդոնի Թագաւորական գերեզմանոցներուն մէջ գտնուած է։ Ձեն ընդհանրապէս մեծավայելուչ է, նմանապէս կափարիչն ալ։ Զարդերը յունական ոճով։ Տեսարաններն որով զարդարուած են գերեզմանին խորանարդին չորս կողմը. կ'յիշեցնեն պարճենոյն քանդակները.—կէս մարդ, կէս ձի պատերազմիկներ, կինճ որացող ձիաւորներ, ոտի՛ զրացող մարզաններ։ Թեւաւոր երկու սփինքս չնորհալի մեղմազգեստութեամբ մը քանդակուած են կափարիչին վրայ։ Ապակեփեղկի մը տակ Թիւ 76ն Ալեքսանդրէ կոչուած հռչակաւոր գերեզմանն է որ գտնուեցաւ Սիդոնի Թագաւորական գերեզմանոց=Մահափոսէն (Nécropole) անհետացներէն մէկին մէջ, ուրիչ նոյն ոճով երեք փոքր գերեզմանի հետ որ կ'կրեն 77. 78. 79 Թիւերը։ Այս երեք փոքր գերեզմանները քանդակազարդ չեն։ Ալէքսանդրի կոչուած կամ կարծուած գերեզմանն անբազդատելի յիշատակարան մ'է, և ամրողջութեամբ անեղծ մնացած է։ Ռունական զանազան զարդանկարներու, ճարտարապետական ոճի ու քանդակագործութեան հրաշակերտ մ'է։ Ծիշատակարանին հեղինակն անծանօթ մնացած է, բայց յիշատակարանի ոճէն այնպէս կ'երեւայ որ [Ն. Ռ.] Դ. դարուն վերջերը յունական արձանագործութիւնը կատարելագործող հեղինակներէն մէկն և կամ նոյն ինք Լիւսիպպոս եղած ըլլայ, որ յօրինած է Աղամազդի անդրին Տարենտոն [Իտալիա], մեծարերձ հակատագ Հերակլէս՝ կորնթոս, չորս երիվարէ ւծուած արեգական հարթաւուրը կառքն և Ալեքսանդրի անդրիները։ Լիւսիպպոսի անդրիներէն են։ Ալէքսանդրի գերեզմանին երեսի քանդակներն իր կեանքի նշանաւոր դէպքերը կ'ներկայացընեն, իսոսի ճակատամարտին և Բազմաթիւ պատերազմիկներու մէջ, ճախ անկիւնը նոյն ինքն Ալէքսանդր. ալ անկիւնը իր Պարմենոն զօրապետը, և.ն.

Դ. ՔԱՉՆՈՒՆԻ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՏԱՐԵՐԱԿԱՆ ՄԱՔՍԱՑՈՅՑ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

(Շար. եզեկ. բիւն., և վերջ.)

Պուլկարիոյ հետ վաճառականութիւնը չատ աւելի բարձր գումար մը կ'ներկայացնէ.—

	Դրամով
1889	39,580,758
1890	31,324,981
1891	32,010,615
1892	20,483,712
1893	24,058,942

	Պուլկարիոյ ներմ.	Օս. ներմ.	Ընդհանուր
1894	26,794,851	12,785,907	39,580,758
1895	22,505,506	8,819,475	31,324,981
1896	22,086,997	9,923,618	32,010,615
1897	10,935,194	9,488,518	20,483,712
1898	16,614,057	7,444,885	24,058,942

Ա՛յս Թիւերէն կ'տեսնուի Թէ երկու երկիրներու միջև փոխանակութիւնք 5 տարիէ ի վեր տակաւ առ տակաւ կ'պակսին չարունակ, և գրեթէ կէս առ կէս իջած են։ Պուլկարիա իր գնածին կրնապատիկը կ'ծախէ Թուրքիոյ։ Արագապէս աչքէ անցնենք Թէ գլխաւորապէս ի՛նչ տեսակ ի՛նչն ալ չէր գիտեր Թէ որո՞ւ տան մէջ կ'գտնուէր։

—Արդարեւ տարօրինակ դէպք, յարեց ծպտելով, Ձեր ծառան այնչափ սոիպղութիւն կուտար գործին որ չկրցի իսկ հարցնել Թէ որո՞ւ կողմէն կուգար։

=Ինովք կանթեղեան, պատասխանեց վաճառականը. կ'յուսամ որ ասկէ վերջ լաւագոյն բարեկամներ կ'ըլլանք իրարու։

Հիմա երկուքն ալ կ'ճանչնային միւսը, զուգադիպութիւնը կանխած էր ամէն ձեւակերպութիւն, ու կանթեղեանի պէս խիստ մարդ մը աղջկանը Թեկնածուն դիմացն առած՝ յարգանք կ'մատուցանէր անոր։

Անկեղծութիւնն ալ անհետացած էր, երկուքն ալ չափով, կշիռով կ'խօսակցէին, կանթեղեան կ'հիանար երիտասարդ բժիշկին վրայ, առջի վայրկենէն համակրեցաւ անոր ու որոշեց Մարիցան անոր տալ։

Կէս ժամ վերջ մեկնեցաւ Տքթ. Հրանտ, կանթեղեանի առաջարկին վրայ վաղն հիւանդը կրկին այցելելու խոստանալով։

Հետեւեալ առտուն Տիկինը կատարելապէս հանգիստ՝ ննջասենեկին մէջ կ'նստէր, կանթեղեան ներս մտնելով,

—Անցած ըլլայ, Ֆորսիկ հանըմ, ըսաւ ժպիտով մը, որ քիչ անգամ կը տեսնուէր դէմքին վրայ։

=.....

—Ա՛ռ ի՞նչ է, սրդողեցա՞նք, աս ի՞նչ չուտ։

=Ինչո՞ւ պիտի սրդոզիմ, իմին բերնի՞ս է ինկեր սրդոզիլ։

—Այս ի՞նչ ալ փոփուկ սիրտ ուներ եղեր, կ'լսուին նոպէ կ'ըսեն նէ՝ դուն ես։

=Ա՜ֆ կէնէ մի՛ պաչայիր։

—Դուն իրաւ սրդոզածի կ'նմանիս կոր։

=Քրէ, եղիր, եառքն ալ...։

—Ի՞նչ ըրի։

=Ի՞նչ պիտի ընէիր, քիչ մնաց կ'խաւսէի կոր ձեռքէդ։

—Իրա՞ւ կ'ըսես, դուն անանկ բան չես ըներ։

=Գիտեմ, անոր կ'ապասես կոր, համ՜...։

—Ել հագուէ՛, բժիշկը պիտի գայ հիմայ, ել հագուէ, ամէն բանին մէջ Աստուծոյ մատը կայ։

=Բժիշկը գայ ի՞նչ պիտի ընէ։

—Ել հագուէ՛, ըսելս նայէ՛ դուն, երբեմնան բժիշկը ճանչցա՞ր։

=Ո՞վ էր քի, ենովք ազա, հարցուց Տիկինը հետաքրքրութեամբ։

—Գործդ եղաւ, ել, վարպետդ կինիկ, հիմա կ'հասկնամ կոր որ քունին դարձուցած մէկ մանուքդ էս խաղը։

=Բա ի՞նչ կայ քի, չըսի՞ս։

—Ի՞նչ պիտի ըլլայ, դո՞ւն պատուհասիդ կիրակոսին որ Տքթ. Հրանտը կանչէ։

=Ի՞նչ կ'ըսես, ենովք ազա, Տքթ. Հրա՞նտն էր գիչերուան եկողը։

—Չես գիտեր տէ, ինծի՞ կ'հարցնես կոր։

=Ա՜խչո՜ր, խապար չեմ, քա ինչե՞ր կ'անցնի մտքէն, տէ՛ս։

—Կեցիր տեսնամ, ես հիմակ ամէն բան կ'հասկնամ։

Իսկ Թուրքիա գլխաւորաբար կ'ներածէր ի Ռումանիա.

	Ֆր.
Պտուղ և ոչ—ալիւրային ընդեղէնք	3,022,000
Գաղթաբերք և հարաւային պտուղներ	8,651,000
Պահածոյ ուտեստներ և շաքարեղէն [լօգում]	3,315,000
Բնադան և ներկեղէնք	995,000
Ձէթ, մեղրամոմ, աճառ	1,696,000
Հանքային վառելիք [գետնածուխ, քոք]	8,705,000
Հանքային նիւթեր, հողեղէն անօթներ	8,356,000

Թուրքիա կրնայ պէտք չունենալ Ռումանիոյ արմտիքին, ցորենին, ալիւրին և ալքոլին. Թեթև մաքսատուրք դրած է անոր փայտերուն և քարիւղին վրայ որ անհրաժեշտ են իրեն. Ռումէն փայտն այնքան հանրածանօթ է Պոլսոյ մէջ որ տախտակցու եղեւնափայտին կոճը Բոլու անուամբ ծանօթ է. Ռումանիա շատ նեղը պիտի մնայ եթէ չկարենայ իր ալիւրները ծախել Թուրքիոյ մէջ. Արդի սակացոյցը լոկ փայտի և քարիւղի վրայ գործառնութեանց թոյլատու է.

Յունաստանի վիճակացոյցները քիչ մը հին են. վերջինը 1897 թուականը կ'կրէ.

Տարի	Օսմ. Ներածում Բիւն.	Հելլէն Ներածում Բիւն.
1895	9,684,335	8,304,492
1896	4,222,931	7,925,216
1897	8,744,476	4,868,899

1897ին Թուրքիայէ ի Յունաստան արտածուած գլխաւոր վաճառքներն են.

	Ֆր.
Արմտիք	3,695,379
Ողջ անասունք	909,200
Զոր ձուկ, ձկնկիթ (խավիար)	603,628
Կարագ	101,611
Չրանուած մորթ	195,849
Հիւսուածք	154,018
Բամպակ, վուշ, կանեփ	491,740
Ձիթաբեր հունտեր	998,905
Մասթիքա	233,268
Բնադան	310,279
Վառելափայտ	93,089
Պտուղ, բանջարեղէն	127,352

Ասոր փոխարէն Յունաստան Թուրքիոյ ծախած է.

Ոսկեղէն դրամ	1,139,980
Սպունգ	219,900
Աղած ձուկեր	235,046
Պտուղ	306,208
Ծխախոտ	325,348
Բանջարեղէնք	206,009
Թուզ	109,128
Ալիւր	679,937
Ուրիշ բուսեղէն նիւթեր	470,048
Ձէթ	354,588
Աճառ	358,293
Բանուած մորթ	260,344
Շաքարեղէն [լօգում]	155,585
Գինի	159,051
Գոնեագ	480,357
Ալքոլ	92,133
Հիւսուածոյ նիւթեր	524,550
Հողեղէն և ապակեղէն անօթք	123,834

Թուրքիա միշտ կրնայ ուրիշ տեղ հրապարակներ գտնել իր ցորենին, արմտիքին, չրանուած մորթին, հիւսելի նիւթերուն և ձիթաւոր հունտերուն համար զորս Յունաստանի կը ծախէր, և որք իր արտածութեան կէսէն աւելին կ'կազմեն. Միւս կողմէ Յունաստան շատ պիտի նեղուի եթէ կորսնցնէ հրապարակ մը որ այնքան օգտակար է իր գոնեագին, գինիին, Շիրայի լօգումին, հիւսուածներուն, աճառին և ձէթին համար.

Առ այժմ ակներև է թէ ֆրանսական ալիւրները պիտի գրաւեն ռումանական ալիւրին տեղը, որուն հետ արդէն մրցում կ'ընէր, և ֆրանսական գոնեագն ալ յունական գոնեագներուն տեղը պիտի բռնէ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՉԻՆԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ԱՆԳԼԻԱ 40,000 ԶՕՐՔ Կ'ՂՐԿԷ

Պատերազմական նախարարութիւնն հրամաններ արձակեց զանազան պաշտօնատանց և բանակին պիտոյից հայթայթիչներուն, որպէս զի փութացնեն 40,000 զօրաց առաքումն ի Չին. Փոխադրութեանց, համազգեստի, պարէնաւորման յարակից բոլոր գործողութիւնք մեծ փութով և եռանդով կ'կատարուին Անգլիոյ մէջ. Կառավարական պաշտօնատունք գիշեր ցերեկ կ'աշխատին անդադար պատերազմական պաշտօնատան խնդրանքներն հոգալու համար. Զօրքերը պիտի հաւաքուին Հնդկաստանէ, Հարաւ Աֆրիկէէ, բայց գլխաւորաբար բուն Անգլիայէ. Նոր կամաւորներ ի զէն պիտի կոչուին, և Հարաւային Աֆրիկէ պիտի ղրկուին, Լ. Ռոպէրդսի բանակէն կանոնաւոր զօրաց քանի մը վաշտեր Չինաստան ղրկելու համար. Պատերազմական այս աճապին պատրաստութենէն զատ, արտաքին գործոց պաշտօնատունէն բազում պաշտօնատարք և ուրիշ կառավարական ներկայացուցիչք ճամբայ պիտի ելլեն Չինաստան երթալու համար. Այս կերպով, Անգլիա Բեքինի մէջ ի մօտոյ պիտի ունենայ թէ՛ քաղաքական և թէ զինուորական կարեւոր ոյժեր. Ուլվիչի զինագործարանին հրաման ղրկուեցաւ որ 50,000 աւազի պարկեր փութացնէ ի Չինաստան, ի հարկին իբրև պատնէշ գործածուելու համար. Այս պարկեր աւազով կամ հողով պիտի լեցուին և իբրև դաշտային ամրութիւն պիտի գործածուին հետևակազօրաց և թնդանօթներուն պաշտպանութեան համար, երբ յառաջխաղացումն սկսի դէպ ի Բեքին.

Վերջին հեռագրեր անգլ. թերթերու.—

ՆԻՒՉԱՆԿ, Յուլիս 6.— «Մուքտէնի (Մանչուրիա) վառօդարանին պայթման միջոցին յիսուն հոգի մեռան. Չինացի կուսակալը կ'յայտարարէ թէ սաստիկ անձրեւներուն պատճառաւ չինական երկաթուղիին կամուրջները փլած են. Կռփամարտիկներն յանցանք չունին ասոր մէջ. Հիւսիսէն զօրք կանչուած է երկաթուղին պաշտպանելու համար, բայց չի գիտցուիր թէ ապստամբութեան մը առեն ի՛նչ ընթացք պիտի բռնեն. Նիւչանկի օտարականները կամաւորաց գունդ մը կազմեցին ինքզինքնին պաշտպանելու համար. Իրենց պետն է ռուս թնդանօթանաւի մը հրամատարը. Քաղաքին Չինաց խանութները գոցուած են, չին գործաւորք կ'մեկնին քաղաքէն.»

ՇԱՆԿԱՅ.—«Կայս. զինուորք օտարականներէն զատ Բեքինի մէջ ջարդեցին նաև 5000է աւելի բնիկ կաթոլիկներ, որոց թիւը 10,000է աւելի է Չինու մայրաքաղաքին մէջ. Պատուաւոր բնիկ Չինացիներ որք Բեքինէ փախած են, կ'ըսեն թէ Բեքին դժոխք մ'է.

Կ'ըսեն թէ չինացի խուժանը օտարականները կ'բռնէ մի առ մի, ինչպէս նաև եւրոպացի զինուորներ, և անտանելի ու ահռելի չարչարանքներու կ'ենթարկէ զանոնք. Բեքինի պետք դեսպանատան քարտուղար Մ. Մեռչէլինք սպաննուեր է կռփամարտիկներէն.»

ՏԻԷՆՉԻՆ.—Չինացիք սոսկալի խըժդժութիւններ ի գործ կ'դնեն վիրաւորներուն վրայ, և իրենց ձեռքն ինկած բոլոր դիակները կտոր կտոր կ'ընեն. Զօր. Դունկ—Ֆու—Սիանկ, չինական բանակին ամէնէն կարգապահ զինուորներէն 20,000 հոգւով հարաւային արեւմուտքէն Բեքինի վրայ կը քալէ. Մայրաքաղաքին մօտերը հիմա չինական բանակին թիւն է 50,000. Խնամակալուհին Ամառնային Ապարանքն ապաստանած է.

ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆՑ ԲԱԽՏԸ

Դիէնձինի գերման հիւպատոսն յուլիս 1 թուով կ'հեռագրէ ի Պերլին. —

«Բեքինի անգլ. դեսպան Սըր Քլօտ Մաքտօնալտի կողմէ յունիս 25 թուակիր Բեքինէ գրած մէկ վաւերական նամակը ճիշտ այս պահուս Դիէնձին հասաւ. Նամակը կ'հաստատէ թէ գերման դեսպան Ֆօն Քէդլէր Յունիս 20ին [? յունիս 18] զարնուեր է չինացի զօրքերէն. Իր ընկերը, թարգման Քօռտ, ծանրապէս վիրաւորուեր է. Մաքտօնալտ կ'կարծէ թէ Քէդլէրի մարմինը գտնուած չէ. Մաքտօնալտ անգլ. դեսպանատան վրայ անմիջական յարձակման մը երկիւղն ունի.»

Ամերիկացի սպայ մը յայտարարեր է թէ Բեքինի անգլ. դեսպանատան և չինական ապարանքներու շրջափակին միջեւ գետափոր, գաղտնի ճամբայ մը կայ, եւրոպացի հպատակներուն փըրկութեան յատկացուած.

—Տէյլի Էքսբրէս հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ դեսպանատանց կոտորածին աթիւ.—

«Պատուաւոր Չինացիք Բեքինի մէջ շատ կ'մեղքնան օտարականները. Բայց Յունիս 24ի սեւ օրը, երբ Դուան իշխան զանազան միջոցներով միւսներն իրենց պաշտօնէն հեռացուց, զօրքերն ու կռփամարտիկները թալլեցին եւ կործանեցին չինական մաքսատունը. Սըր Ռոպէրդ Հարդ եւ գլխաւոր պաշտօնեայք յաջողեցան անգլ. դեսպանատունն ապաստանիլ, ուր արդէն կը գտնուէր Գերապայծառ Ֆավիէ. Դեսպանատունն ապաստանող Եւրոպացիք որոշած էին, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, ըստ բաւականին բիվօլվէրի փամփուշտ պահել, որպէս զի վերջին ճգնաժամին իրենք իրենց ձեռքով սպաննեն իրենց կիները ու զաւակները, զանոնք կատաղի ամբոխին խժդժութեանց նշաւակ չընելու համար.»

Ինչպէս յայտնի է, այս մանրամասնութիւնք հաստատուած չեն, թէև հերքուած ալ չեն լըջօրէն.

ՊԵՐԼԻՆԷ նոր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Վիլհէլմ կայսր ո՛չ միայն գերման նաւատորմին հրամատարին, այլ նաև Քիաօ—Չէուի կառավարչին, Շանդունկի կառավարչին, Նանքինի եւ Վուչունկի փոխարքային իր կայս. խօսքը տուաւ՝ հազար դոլէլ պարգեւ տալ մէն մի Չինացիի որ Բեքինէն Եւրոպացի մը բերէ և Դաքու կամ Դիէնձին եւրոպական սպայի մը յանձնէ. Կայսրն ըսեր է նաև թէ այս խոստումը ո՛ և է ճամբով կամ միջոցաւ Բեքին հասցնելու համար ի՛նչ ծախք որ երթայ, Ն. Վեհափառութիւն պիտի վճարէ.

ԴԱՇՆԱԿԻՑՔ Ի ԴԻԷՆՉԻՆ

Շանկայի ճամբով Դիէնձինէ կ'հեռագրեն Յունիս 29ին.—«Կ'ըսուի թէ Չին զօրավար Նիէհի բանակէն 10 զօրագունդեր դասալիք ըլլալով աւարի կուտան Դիէնձինը. Բնակիչք կ'յայտարարեն թէ Չինական Հասարակորդ(Բոմիւն)մը հաստատուած է. Ազգազասէր Չինացիք շատ կ'մտստուին վաղի Եւրոպական զօրքերը հրդեհի կուտան Դիէնձինի արուարձանները, թշնամին ամէն պատսպարանէ զրկելու համար, մինչ միւս կողմէ կռփամարտիկներն ալ քաղաքէն դուրս գտնուած գիւղերը կ'քանդեն աւարառութեան համար. Հարիւրի չափ հրդեհններու ծուխը կ'երեւի ամէն կողմէ. Տասնեհինգ օրէ ի վեր այսօր առաջին անգամ ըլլալով Դիէնձին չռմբակոծուեցաւ և ընտանիքներ իրենց տուները կ'վերադառնան Եւրոպական թաղերու մէջ. Փողոցներուն մէջ Չինացի մը չերեւիր. Հարուստ Չինացիներէն ոմանք ինքնապաշտպանութեան համար իրենց ընտանիքներով միասին Եւրոպական թաղերու մէջ գտնուած վրաններու տակ կ'դիզուին սարսափով. Ուրիշներ ալ որք տուներու մէջ պահուըտած են, փողոցէն անցնող Եւրոպացիներուն նշան կ'առնեն. Հազարաւոր չինացիներու դիակներ կ'վխտան Դիէնձինի շրջակայ դաշտերուն մէջ. Հոսկէ մինչև Դաքու երկարող գետին մէջ դիակներ կ'ծփան և անոնցմէ շատեր հոսանքէն կ'քշուին կ'տարուին. Շուները գետափին վրայ հաւաքուելով դիակները կ'կրծեն. Ամերիկեան պըզտիկ զօրախումբն սքանչելի ծառայութիւններ մատոյց. Անգլիացիք միշտ անոնց ետեւէն կուգան. Այս տեղի օտարականք կ'յայտարարեն թէ իրենց կեանքը կ'պարտին Ռուսերուն, առանց որոց պարտութեան պիտի մատնուէին անշուշտ միւս Տէրութեանց փոքրաթիւ ջոկատները. Ամէնէն չարագուշակ օրը, Դչ., երբ Չինացիք քաղաքին պաշարումն ամէն կողմէ կ'սաստկացնէին և ամէնէն քաջասիրտներն իսկ վհատած էին, ռուս հրամատար գնդ. Վօգաք կարգադրեց որ գլխաւոր զօրագունդն ոչ-զինուորական բընակիչներուն հետ քաղաքէն դուրս ելնէ Դաքու երթալու համար. Որոշեց նաև 400 Ռուս թողուլ քաղաքին պաշտպանութեան համար, որպէս զի Չինացիներուն ուշադրութիւնն անոնց վրայ կեդրոնանայ և ի վերջոյ անոնք զոհուին, բայց անգլ. և ամերիկեան զօրքերու ճիշդ ժամանակին հասնիլն ամէն բան փրկեց. Թշնամին շատ զարմացաւ անոնց ժամանումը տեսնելով. Պատերազմի համար Չինաստանի ըրած ահագին պաշտպանութիւնները ցոյց տուին երեւան հանուած զինարանները. Եւրոպացիք շուրջ 2 միլիոն ստեռլինի զէնք ու ռազմամթերք փճացուցին քաղաքէն դուրս գտնուող երեք զինարաններուն մէջ. Զօր. Նիէհի հըրամատարութեան տակ քանի մը հազար զօրք կ'գտնուին Դիէնձինի հիւսիսակողմէն 5 մղոն հեռի. Դիէնձինի դիւցազնը երիտասարդ Անգլիացի մ'է Ճէյմս Ուադս անուն, ամէնէն լաւ ձի հեծնողն ի Չինաստան. Երեք Խազախներու հետ մինչև Դաքու վազեց հրամաններ տանելով Չինացիներուն կրակին տակ. Եւրոպացի հրամատարք իրենց կառավարութեանց յանձնարարեցին երիտասարդ Անգլիացին պատուանշանով վարձատրուելու համար.

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Երեսփ. Ժողովին Յուլիս 6ի Շբ. օրուան նստին մէջ Մր. Օ'պրիէն հարցուց Մր. Պալֆուրի թէ իրա՞ւ է որ անգլ. կառավարութիւնը, Չինաստանի մէջ միջազգային ծանր խառնաշփոթութեանց պատահականութիւնն ի նկատ առնելով, կ'պատրաստուի բանակցիլ Հարաւ—Աֆրիկեան պատերազմը դադրեցնելու, Պօէրական Հանրապետութեանց անկախութիւնն եռաշխաւորելով,

Մր. Պալֆուր.— «Միտք չունինք մեր հարաւ—աֆրիկեան քաղաքականութիւնը փոփոխել՝ հարաւային Աֆրիկէէն դուրս պատահած ո և է դէպքի կամ դէպքերու պատճառաւ»(Ծափ.)

Մր. Պըքանան հարցուց արտաքին գործոց խորհրդականին թէ Չինու գործոց, այսինքն Մարտէն սկսեալ մինչեւ վերջին դէպքերուն մասին խորհրդարանական տեղեկագրեր պիտի հրատարակուի՞ն և թէ ե՞րբ պիտի ներկայացուին ժողովին.

Մր. Պրոտրիք.—«Տեղեկագրեր պիտի պատրաստուին և կարելի եղածին չափ շուտ պիտի ներկայացուին.»

Սըր Աշմէտ Պարթլէթ հարցուց թէ իրա՞ւ է որ բոլոր կառավարութիւնք Ճափոնի յանձնած են հիւսիսային Չինաստանի անկարգութիւնները զսպելու գործը և թէ Ճափոն ընդունա՞ծ է.

Մր. Պրոտրիք. —«Ճափոնի կառավարութիւնն անգլ. կառավարութենէն հաւաստիք առած է թէ Անգլիա ո և է ճափոնական մեծ զօրաց ցամաքն ելնելն ի Դաքու, թէ այս մասին ո և է եւրոպական Տէրութիւն առարկութիւն չէ ըրած. Բայց բանակցութիւնք կ'շարունակուին դեռ, և ասկէց աւելի յայտարարութիւն ընելու վիճակին մէջ չեմ. Թագուհիին կառավարութիւնը կացութեան բոլոր պահանջումներուն համեմատ կ'գործէ, կրնանք վստահ ըլլալ.» (Ծափ.)

Մր. Օ'Քօնոր. —«Ասկէց ա՞ս պիտի հասկնանք թէ Տէրութեանց կողմէ միահաղոյն գիծում եղած է Ճափոնի.»

Պատասխան չտրուեցաւ.

ՆԱՄԱԿ ԲԵՔԻՆԷ

Մայիս 20.

«Թէեւ իրական վտանգ մը կայ, բայց կարելի պիտի ըլլայ հեռացնել զայն, եթէ չինական կառավարութիւնը պատրաստակամութիւն յայտնէ. Չինացիք մինչեւ հիմա բան մը չըրին. Թերեւս գաղտնապէս կ'քաջալերեն շարժումը. Միւս կողմէ համաձայնութիւն չկայ դեսպաններուն մէջ. Անգլիոյ և Ռուսիոյ դեսպաններն ընդդիմութիւն կ'յարուցանեն. Հաւանական է որ ի վերջոյ համաձայնին դեսպանատանց պաշտպանութեան համար զօրք կանչելու հարկին վրայ, որ աւելի զգալի է քան թէ 1895ին». [Այս հատուածէն կ'երեւի թէ Տէրութեանց ներկայացուցիչք շատ ուշ համաձայնած են կացութեան պահանջած տնօրինութիւններն ընելու համար. Մայիս 21ին վերջապէս դեսպանք տրամադիր կ'երեւէին պահակ զօրք խնդրելու. Բատն օր ետք հեռագրական գիծը խզուած և մայրաքաղաքն ապստամբներով լեցուած էր. Եւրոպական դահլիճները, որոց համար ըսուեցաւ թէ երկար ատեն չզգացին դէպքերուն ծանրութիւնը, այժմ կրնան արդարանալ, քանի որ իրենց Բեքինի ներկայացուցիչներն այնքան յապաղած էին վերջնական կարծիք մը յայտնելու.]

ՄԱՅԻՍ 21.—«Անշուշտ հեռագիրներէն իմացաք այն խիստ ծանր դէպքերը, որք տեղի կ'ունենան Բեքինի մէջ և շրջակայքը. Մեր կացութիւնը շատ անորոշ է և կ'սկսիմ հաւատալ թէ իրօք վտանգ կայ Եւրոպացիներուն համար. Շաբաթէ մը նախ միսիոնարք և յետոյ մեք պիտի ջարդուինք. Արդէն կռփամարտիկներն սկսան այրել ու կոտորել բնիկ քրիստոնեաներն և հակեւրոպական յայտարարութիւններ ցրուել. Զրոյց տարածեցին թէ մեք Եւրոպացիներս կ'թունաւորենք եղեր անոնց հորերը. Եպիսկոպոսը փակել տուաւ հիւանդանոցներն ուր կ'ապաստանին Բաօդինկ Ֆուէ և ուրիշ կեդրոններէ փախչող քրիստոնեաները. Կոտորածի առեն հիւանդներու ներկայութիւնը փրկութիւն մը եղած պիտի ըլլար գթութեան Քոյրերուն համար, մինչ իրենց քով ապաստանող քրիստոնեայք միշտ վտանգ կ'սպառնան իրենց. Ի՛նչ որ ըլլայ, միսիոնարք վախու մէջ են. Երէկ բոլոր դեսպանք գումարում մը ունենալով, որոշեցին ազդու ճնշում մը ընել Ցունկ—Լի—Եամէնի վրայ».

ՈՍԿԵՀԱՆՔԵՐՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ.— Ինչպէս ասկէց առաջ ըսինք, կարեւոր բարենորոգումներ պիտի մտցուին Ռուսիոյ ոսկեհանքերուն կանոնագրութեանց և օրէնքներուն մէջ. Ի մօտոյ պիտի հաստատուի Հանքային Գործոց մասնաւոր նախարարութիւն մը. Այս նոր պաշտօնատուն ելմտական նախարարութեան գործակից մէկ ճիւղը պիտի ըլլայ և հետեւաբար պիտի վայելէ վերջացող դարուն ռուս ելմտագէտներուն և տնտեսագէտներուն ամենամեծին, Մ. Վիդդէի գործօն աջակցութիւնը. Մինչեւ հիմա առեւտրական և ճարտարական գանձուն նախարարութիւնը կ'տնտեսէր բոլոր հանքային գործերը. բայց հանքերու ճարտարարուեստը վնասուած էր այս կարգադրութեան երեսէն. Ցաճախ իրարու հակառակ են երկրագործական և հանքային շահերը, և ամէն պարագայի մէջ, այսինքն երբ երկրագործութիւնն ու ոսկեհանքը դէմ առ դէմ կու գային, առաջինն անպատճառ կ'վայելէր առեւտրական նախարարին պաշտպանութիւնն ի վնաս միւսին. Առեւտրական գործոց արդի նախարար Մ. Նէբմոլով կ'վերաբերէր հին դպրոցի անփոյթ պետական մարդոց որք կասկածով կ'նային միշտ Մ. Վիդդէի պէս յանդուգն ու ձեռներէց ելմտական բարեկարգիչներուն վրայ. Ընդ հակողութեամբ հանքային նոր նախարարին, որ պիտի ընտրուի և յանձնարարուի ելմտական նախարարին կողմէ, և նախարարաց խորհրդին մէջ այս պահուս պատրաստուած նոր ծրագրին և անոր ընձեռած դիւրութեանց շնորհիւ, հիւսիսային Ռուսիոյ հարուստ դաշտերուն հանքային շահագործութիւնը գիտական և բանաւոր մեթոտներու վրայ պիտի կատարուի.

ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՐԱՐԻ ՄԷՋ. Ճիպութիէ կ'հեռագրեն թէ Սոմալիները յունիս 16ին յարձակեր են երկաթուղւոյ երկու զինուորական կայաններու վրայ, և ջարդեր են տասն և ութ հոգի, որոցմէ տասն Եւրոպացի և ութը՝ բնիկ հապէշ. Սոմալիներն ապա քանդեցին իրենց հողին վրայ շինուած ամրութիւնները. Երկաթուղիին բանուորները սարսափահար Ճիպութի կ'դառնան, և նաւ կը նստին Եւրոպա դառնալու համար.

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒ ՈՒՂՏԸ.—Բօզէնի (Գերմանիա) շրջականները գտնուող հարուստ կալուածատէր մը առաջին անգամ ըլլալով խորհեր է իր ընդարձակ հողերը մշակել ուղտերու միջոցաւ. Ձեռք բերուած արդիւնքները ցոյց տուին թէ ուղտն յոգնութեան դիմացող և ամէն տեսակ զրկումներու վարժուած կենդանի մը ըլլալով, ուրիշ ամէն կենդանիներէ աւելի օգտակար կրնայ ըլլալ երկրագործութեան մէջ.

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ազգ. տօնին առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 4ին [Ը. Ե.], արձակուած հրթիռներէն 30 հոգի մեռան և 1325 հոգի վիրաւորուեցան 125 քաղաքներու մէջ.

—Նիւ Ճէրսիի Սթանտարտ Օյլ ընկերութեան իւղի մեծ գործարանին մէջ կայծակ իյնալով ահռելի հրդեհ մը առաջ բերաւ. Իւղի 17 աւազաններ որք մինչեւ 30,000 տակառ իւղ կ'պարունակէին, օդն ելան. Անլուր ջանքեր եղան արգիլելու համար որ բոցավառ իւղի հեղեղներ ծով թափելով չայրեն հոն գտնուած յիսունի չափ նաւերը. Այրած գործարանին շրջակայ բոլոր տուները քանդուեցան. Բարեբախտաբար ամենքն ալ անբնակ էին. Կ'վախցուի թէ շատ զոհեր կան. Նիւթական վնասը 5 միլիոն տոլար կ'հաշուի.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ուլպի Ա. աստիճան տրուեցաւ Արտաքին գործոց նախարարութեան արարողապետի օգնական Ապտ—իւր—Րէզագ պէյի.

Պոլսոյ Նախագահ Ատենի հարցաքննիչ դատաւոր անուանուեցաւ Բերայի Նախագահ Ատենի հարցաքննիչ դատաւոր Րիզա պէյ. Սկիւտարի Նախագահ Ատենի հարցաքննիչ դատաւոր անուանուեցաւ Պոլսոյ Նախագահ Ատենի հարցաքննիչ դատաւորներէն Մէհմէտ պէյ.

—Ա. Մէճիտիէ պատուանշան տըրուեցաւ Պելկրատի գերման դեսպան Պառոն Վէքքերլէրի, Բ. Մէճիտիէ՝ Սերպիոյ Թագաւորին պալատան տնօրէն Գնդ. Լէշանինի և սերպիական սահմանագլխին Բոմիսէր Գնդ. Նէշիճի, Գ. Մէճիտիէ՝ Մալէ Նովինէ լրագրին խմբագրապետ Մ. Միվատի Նովիչի.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ.— Թէև Տէրութեան բոլոր պաշտօնատարք, բարձրագոյն կամաց համաձայն, արդիւնաւորապէս կ'գործադրեն ժողովուրդին բարօրութեան և երկրին տնտեսական բարգաւաճման համար արձակուած բոլոր կայս. Իրատէները, սակայն կայս. նոր Իրատէ մը կ'հրամայէ յատուկ յանձնաժողով մը ղրկել գաւառները, որպէս զի երկրին վիճակը քննէ երկրագործական, տնտեսական եւ ելմտական տեսակէտով, և ժողովուրդին բարօրութեան և հարստութեան բարգաւաճման նպաստող միջոցներն անձամբ ուսումնասիրելով իր խորհրդածութիւնները ներկայացնէ. Այս յանձնաժողովոյ անդամ ընտրուած են Ենի—Բազարի Նախորդ կառավարիչ Ֆէրիտ փաշա, Մալիյէի ժողովին անդամ Ճէմալ պէյ, Սպայակոյտի Գ. Ճիւղին անդամ Գնդ. Իպրահիմ պէյ և Գօլ աղասի Շէֆգը էֆ. Յանձնաժողովը, կայս. Իրատէին համաձայն, կայս. Նահանգներն երթալու կ'պատրաստուի իր պաշտօնին ձեռնարկելու համար.

ԻՏԱԼԻՈՅ գահաժառանգ իշխանն ու իշխանուհին, կայս. հիւրամեծար Աճմէտ Ալի փաշայի հետ, երէկ ժամ 8 ու կէսին Րէհպէր շոգենաւակով Սեւ Լերան ամառնային դեսպանատունը գացին յետ միջօրէին. Դեսպան Մ. Պաքիչ, դեսպանատան պաշտօնէից և Կալաթա—Սարայի Լիսէին պուլկար ուսանողներուն հետ, դիմաւորեց արքայական հիւրերն և պատուասիրեց զանոնք. Նարոլիի իշխանն ու իշխանուհին դեսպանատան մեծ դահլիճին մէջ ընդունեցին Սեւ—Լեռնցի գաղթականութեան երեւելիներն որք բարի գալուստ մաղթեցին. Ցետոյ դեսպանատան պարտէզին մէջ պտոյտ մը կատարեցին, ուր ուսանողք ծաղկեփունջեր ընծայեցին Հէլէն իշխանուհւոյն. Իշխանական ամոլն ապա Րէհպէր շոգենաւակով Թարապիա երթալով, այցելութիւն տուաւ իտալական գործակատարին և պատուասիրուեցաւ. Իշխանը փոխադարձ այցելութիւն տուաւ նաեւ անգլ. դեսպան Սըր Ն. Օ'Քօնորի. Այս միջոցին, Հէլէն իշխանուհին ալ Աճմէտ Ալի փաշայի հետ շոգենաւակով պտոյտ մը կատարեց մինչեւ Սեւ ծովու նեղուցը. Ապա իտալական դեսպանատունը վերադառնալով, իշխանն առաւ, և ժամ 12ին միջօրէին Րէհպէր շոգենաւակը Տոլմա—Պահճէի քարափին հասաւ, ուսկից իշխանական ամոլը պալատական հինգձիանի կառքով մը վերադարձաւ Նէլա զբօսանաւը.

—Նարոլիի իշխանն երէկ առաւօտ Մեծ—Շուկայ երթալով, արեւելեան հնավաճառներէն մէկ քանի գնումներ ըրաւ.

— Իշխանական ամոլն այսօր մասնաւոր կառախումբով Հէրէքէ գնաց, կայսերական գործարանն այցելելու. Կայս. Անձ. Գանձուն Նախարարութիւնը ճաշ մը պիտի տայ ի պատիւ իշխանական ամոլին.

—Զաւարճալի պատմութիւն մը Նարոլիի իշխանին վերջին այցելութեան աթիւ ի Յունաստան. Ն. Բարձրութիւն Թեսալիոյ մէջ այցելեց Մէտէօրա վանքն որ այդպէս կոչուած է բարձր ապառաժի մը վրայ գտնուելուն համար. Այս վանքն այցելելու համար ուրիշ միջոց չկայ, եթէ ոչ կողովի մը մէջ նստիլ և չուաններով վեր քաշուիլ. Վանքն հիանալի տեսարան մը ունի և կ'արժէ կողովի մէջ մտնել. Գիշերը վրայ հասնելով, Իշխանն որոշեց հոն պառկիլ. Վանականք իրենց ամէնէն լաւագոյն և մաքուր սենեակը տուին Ն. Բարձրութեան. Բայց որովհետեւ այդ սենեակ լուերու, մլուկներու և մժղուկներու բոյն մ'էր, Իշխանը չկրցաւ քնանալ ու անկողինն առնելով ուղիղ բացօթեայ պառկիլ. Դժբախտաբար անկողնի կազմածներն ալ մաքուր չէին, և Սավոյայի տան գահաժառանգը լուսցոյն սպեց պարզ հովուի մը պէս իր զգեստներով պառկիլ. Հետեւեալ օրը մեկնած ատեն, Իշխանը շնորհակալ եղաւ վանականներուն և 500 Ֆր. տուաւ, առանց որոշապէս յայտնելու թէ ի՛նչ նպատակի համար կուտար. Թերեւս լաւեխայն հասկցնել կ'ուզէր թէ այդ դրամով պէտք է միջատասպան փոշի գնել.

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղեաց ընկերութիւնը ծովային նախարարութեան դիմելով՝ առաջարկած է երեք սրընթաց շոգենաւ գնել և կամուրջին ու Հայտար—Փաշայի միջեւ բանեցնել, պայմանաւ որ 25 տարիէն վերջ նոյն շոգենաւերը Մահսուսէի վարչութեան թողու.

ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՆ ԵՒ ՇԷՐԻԻ ԴԱՏԱՐԱՆՔ.—Ժառանգութենէ մը պահանջք ունեցողները, իրենց առնելիքը գանձելու համար, պարտին քաղաքային դատարաններու վճիռն առնալ և ապա Շէրիի դատարանին դիմել, որ ժառանգութիւն մնացած անշարժ կալուածներուն վաճառումը կատարած է. Բայց Շէրիի դատարանք նկատողութեան չեն առներ դատական ծախուց և վճռագրոյն թուականէն սկսեալ բանած տոկոսներուն վերաբերեալ որոշումները, այլ կը պահանջեն որ իրաւունք ունեցողներն իրենց պահանջումները հաստատեն Շէրիի օրէնքին համաձայն, և ապացուցանեն թէ հանգուցեալն իրենց պարտք ունի, որպէս զի Շէրիի դատարանը կարենայ վճիռ մը տալ. Այսպիսի ձեւակերպութիւններ գործերն ամբողջ տարիներով ձգձգելու բնութիւն ունէին, մանաւանդ որ եթէ քաղաքային դատարանի մը վճիռը կառավարական պահանջքի մը վերաբերէր, գործն անպայման կ'կարգադրուէր. Այս վերջին պարագան ի նկատ առնելով, դատական նախարարութեան և Շէյխ—իւլ—Իսլամի Դրան միջեւ համաձայնութիւն գոյացած և խնդիրը կարգադրուած է կայս. Իրատէի մը տրամադրութեանց համաձայն, հրամայող որ այս տեսակ դատեր Շէրիի դատարաններուն առջեւ միայն քննուին. Այս դատարանք երդում ընել պիտի տան դատախազներուն հաստատելու թէ մինչեւ այն ատեն չեն ստացած քաղաքային դատարանին վճռագրին մէջ արձանագրուած գումարը. Միեւնոյն կայս. Իրատէն կ'լուծէ նաեւ այն վէճերն որ Նիզամիէ դատարաններուն և Շէրիի դատարաններուն միջեւ կ'ծագին, երբ պարտականը մեռած է և անոր պահանջատէրերը կ'խնդրեն սնանկ հռատարակել զայն. Պէյթիւլմալի Վարչութիւնն իրաւունք պիտի չունենայ միջամտելու սնանկ հրատարակուած անձանց ժառանգութեանց, մանաւանդ որ Շէրիի օրէնքին համաձայն, հանգուցեալոյն պարտուց վճարումը կը կատարուի ժառանգ մնացած գոյքերը ժառանգորդներուն բաշխուելէ առաջ. Այսպէս Պէյթ—իւլ—Մալը պիտի չկրնայ միջամտել սնանկի մը ժառանգութեան գործերուն. ասոնք քաղաքային դատարաններէ կախում պիտի ունենան, բայց Պէյթ—իւլ—Մալն ըստ առաջնոյն պիտի գործէ, եթէ գործին մէջ սնանկութիւն չկայ.

ԿԱՅՍ. ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ պատճառած է այն լուրը թէ Պրուսայի կուսակալութիւնը 70,000 ոսկի պիտի հանգանակէ Հիճազի երկաթուղւոյ շինութեան ի նպաստ.

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ աղբիւրին շինութեան կոփածոյ քարերը, 24 սընտուկներու մէջ զետեղուած, Պերլինէ Պոլիս հասան.

ՊՐՈՒՍԷԼԻ մէջ, բանտերու բարեկարգութեան համաժողով մը պիտի գումարուի. Պետական Խորհրդոյ Վճռաբեկ Ատենի ընդհ. դատախազ Նազըմ պէյ կայս. կառավարութեան կողմէ սամ. պատուիրակ նշանակուած է.

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հայ—Հռոմէականաց Պատրիարք Տ. Էմմանուէլեան Սրբազան երէկ Դռնական պաշտօնատունն երթալով, տեսակցեցաւ կրօնական գործոց վերատեսուչ Զիւվեր պէյի հետ.

—Սերպիական դեսպանն ալ Արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցեցաւ.

ՃԱՄՊԱԶՕ ՓԱՇԱ Բարիզի Բժշկական Ակադեմիոյ կողմէ Պոլսոյ թղթակից ընտրուած է.

ՊԵԼԿՐԱՏԻ օսմ. դեսպանատունը, Բ. Դրան հրամանաւ, գիտողութիւն ըրաւ Սերպիական կառավարութեան թէ սահմանագլխին սերպ պահակներն իրաւունք չունին հրազէն պարպելու պարզ ճամբորդներու վրայ. Վերջին օրերս Եէնիվարոշի բնակիչներէն Նիքոլի անուն մարդ մը, 2 խոյ գնելու համար, սերպիական սահմանագլխէն գիշերանց անցնելով, Ուզունճա Օվա կ'երթար, երբ սերպ պահակներն սպաննեցին զայն.

ՍԵԼԱՆԻԿՑԻ փաստաբան մը, Օսման էֆ., Սելանիկի մաքսատան բեռնակրութիւնը մենաշնորհի վերածելու արտօնութիւն խնդրած է, խոստանալով տարեկան 300 ոսկի վճարել պետական գանձուն, և 100 ոսկի ալ Պոլսոյ Համազգային Անկելանոցին. Ասկէց զատ կ'առաջարկէ 10% զեղչ

մ'ընել վաճառքներուն փոխադրութեան սակագնին վրայ։

ՀԵԼԼԷՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Հելլէն մամուլը կ'առաջարկէ վիճակահանութիւն մը կազմակերպել, և անոր արդիւնքով հոգալ հելլէն նաւատորմին վերակազմութեան և յաւելման ծախքը, որովհետև նաւատորմին վիճակը քննող յանձնաժողովը յայտարարած է թէ 3 զրահաւորներէ և 1 թնդանօթակրէ զատ նաւատորմին մնացեալ մասը բանի մը չի ծառայեր։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԱՆԳԼՈՒՀԻՆ.— Այս երեքական դէպքին վրայ երեկ մանրամասն տեղեկութիւն տուած էինք արդէն։ Անձնասպանը Բերայի մէջ ծանօթ դէմք մ'էր, Օր. Այտա Օ'Շի անուամբ, իրլանտացի, իբր 40 տարեկան, ձեռքը միշտ գաւազան կ'կրէր, և անգլիերէնի ու գերմաներէնի դաս տալով կ'ճարէր իր ապրուստը։ Օրիորդը 18 ամսէ ի վեր Լիւքսէմպուրկի օթեւանը կ'բնակէր։ Իր յուսահատական որոշումն ի գործ դնելէ առաջ, նամակ մը գրած էր օթեւանին տիրոջ՝ Մ. Մուվէի, խնդրելով որ 20 վայրկեան իր քովն ըլլայ։ Երբ Մ. Մուվէ անոր սենեկին դուռը զարկաւ, Օր. Օ'Շի պատասխանեց. «Մէկ վայրկեանէն ձեր տրամադրութեան տակ եմ»։ Գրեթէ նոյն պահուն լսուեցաւ խուլ պայթիւն մը, որուն յաջորդեց երկրորդ մը աւելի սաստիկ, և վերջապէս երրորդ մը։ Սենեկին դուռը բանալով գոցուած էր։ Մ. Մուվէ իսկոյն վար իջաւ և ոստիկան մը բերել տուաւ։ Այս վերջինը թէև եկաւ, բայց չուզեց դուռը կոտրել և գնաց իմաց տուաւ Բերայի կառավարչին։ Ոստիկանութեան Քոմիսէր Նշան էֆ., մէկ քանի պաշտօնակիցներու հետ, պանդոկին երթալով, սենեկին դուռը բացաւ, և տեսաւ որ Օր. Օ'Շի, անկողնոյն վրայ տարածուած, կ'տապլտկէր կենաց եւ մահու միջեւ։ Բժիշկ մեց հարուածեան մը կար։ Իսկոյն մօտակայ դեղարանէն բժիշկ բերուեցաւ որ հաստատեց թէ վիրաւորեալն ազատելու յոյս չկար։ Անգլ. հիւպատոսարանի թարգման Մր. Ուիլեմ Թոմսըն իսկոյն պանդոկ վազեց եւ պարագային պահանջած միջոցները ձեռք առաւ։ Մր. Թոմսըն նամակներու ծրար մը գտաւ զոր Օր. Օ'Շի ուղղած էր Բերայի ընկերութեան ծանօթ անձնաւորութեանց։ Գտաւ նաեւ թուղթ մը որուն վրայ անձնասպանը գրած էր իր վերջին կամքը, յայտարարելով թէ իբրեւ յիշատակ իր ծանօթներուն կը կ'թողու զանազան առարկաներ, ինչպէս գաւազաններ, գոհարներ են։ Ցայտնի չէ դեռ այս յուսահատական գործին ճշմարիտ շարժառիթը, զոր անշուշտ իր գրած նամակները երեւան պիտի հանեն, բայց կ'կարծուի թէ վերջին ժամանակներս իր ունեցած դրամական նեղութիւնն ալ կարեւոր բաժին մը ունեցած է տուած աղետալի որոշման մէջ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. —Միրլիվա Շէմսի փաշա, որ ժամանակէ մ'ի վեր յատուկ պաշտօնով Նէնի—Բազար կ'գտնուի, տեղական իշխանութեանց միջոցաւ յաջողեր է ձերբակալել չատ մը չարագործներ, որք Նէնի—Բազարի գաւառին մէջ կ'ասպատակէին։ Ասոնց համախոհներէն ոմանք ալ սկսած են անձնատուր ըլլալ, տեսնելով որ Օսմ. զինուորներէն կ'հալածուին։

ԱՐԿԱԾ Լանկայի Հիսար-Տիպի թաղին մէջ, Պասմաճը Կարապետ աղայի 2 ու կէս տարեկան աղջիկն երեկ պատուհանէն վար իյնալով, ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒՄ. — Ցայտնի է թէ Քաղաքապետութիւնը ձեռնարկած է Նէնի—Ճամիի թղթատարական պաշտօնատունէն սկսեալ մինչեւ Սուլթան—Համամ երկարող պողոտան ընդարձակել։ Արդէն Սուլթան—Համամի աղբիւրն ու անոր յարակից կարգ մը խանութներ քանդուեցան, և հոն հրապարակ մը ձեւացաւ։ Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Քաղաքապետութիւնը շրջակայ մեծ խաներէն ու վաճառատուններէն պիտի առնէ, իբրեւ չէրէֆիյէ, փլցուած խանութներուն արժէքը, անոնց տէրերուն վճարելու համար, իսկ եթէ չըրաէ, պակասն իր սնտուկէն պիտի հոգայ։

ՍԱՄՈՍԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ տեղւոյն մետրապոլիտը՝ Տ. Կապրիէլ՝ Սամոսի ընդհ. ժողովին նախագահ ընտրուած է և Մ. Թէմիստոկլէս Սօֆուլիս՝ գեր-նախագահ։ Բարեկարգութիւնն ու անդորրութիւնը գոհացուցիչ են կղզիին մէջ։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Կայս. հրամանաւ, Դամասկոսի մէջ կոթող մը պիտի կանգնուի ի յիշատակ Դամասկոս—Մէքքէի երկաթուղւոյ շինութեան։ Մեծահարուստ վաճառական Ապտւռ էֆ. խոստացեր է 100ական ոսկի նպաստել նոյն երկաթուղւոյն մէն մի քիլոմեդրին շինութեան համար։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Ցունիս 19էն մինչեւ 23, մէկ շաբթուան մէջ, ի Պոլիս մեռնողներուն թիւն յանգած է 268ի, որոնցմէ 1ը կեղծմաշկէ, 1ը հարսանիթէ, 6ը ժանտատենդէ և 9ը չնչափողի հիւանդութիւններէ յառաջ եկած։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Երկու օրէ ի վեր Իզմիրի ժանտախտին վրայ տեղեկութիւն չկայ։

—Աղեքսանդրիոյ մէջ 8 օրէ ի վեր ո և է դէպք չէ պատահած։ Բորդ Սայիտի մէջ ալ 4 օրէ ի վեր։

—Առողջապահական Խորհրդոյ որոշմամբ, Տրապիզոնէ եկողներուն դէմ հաստատուած 24 ժամուան քարանդինան ևս վերցաւ, որովհետև 22 օրէ ի վեր նոր դէպք չէ պատահած Տրապիզոնի մէջ, և ժանտախտէ բռնուող տղեկն ալ ապաքինած է։ Սակայն Տրապիզոնի մէջ ըստ առաջնոյն ի գործ պիտի դրուին մաքրութեան եւ ապաննխման միջոցները։

—Իզմիրէ կ'գրեն թէ կուսակալ Քեամիլ փաշայի նախագահութեան տակ գումարուած Առողջապահական Խորհուրդին մէջ, որուն մասնակցած են նաեւ Ֆէյզի և Համտի փաշաները, որոշուեր է նոր յանձնաժողով մը կազմել, որոյ պաշտօնը պիտի ըլլայ ճշտել գործադրել համաճարակին դէմ տնօրինուած միջոցները։ Այս յանձնաժողով Ֆէյզի փաշայի նախագահութեան տակ դրուած է և կ'բաղկանայ ուրիշ երեք թուրք բժիշկներէ և քաղաքին առողջապահական բժիշկէն։ Ամալթէա յունարէն թերթը կ'հաստատէ թէ այս գումարման մէջ միաձայնութեամբ ընդունուած է թէ հիւանդութեան թեթև և ոչ-տարափոխիկ հանգամանքին նայելով, կարելի է առանց վտանգի վերցնել Իզմիրի եւ նահանգին միւս մասերուն միջեւ հաստատուած առողջապահական շղթաները։ Առողջապահական Խորհուրդին անդամ Տքթ. Լէոնի կարծիք յայտներ է թէ զգուշական կարեւոր տնօրինութիւններով և պատշաճապէս ի գործ դըրուած ապաննխումներով կարելի է հիւանդութիւնն իր բոյնին, այսինքն Իզմիրի մէջ խղդել։

ԿԱՑՍ. Ե. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ ընդհ. հրամատար Ճէվատ փաշա, ինչպէս ծանուցած էինք, Մէսամէրրիի Նիկէր շոգենաւով երեկ մայրաքաղաքս հասաւ իր եղբօր՝ Ֆերիդ Շաքիր փաշայի, իր ընտանեաց եւ երեք բժիշկներու հետ։ Ճէվատ փաշա ուղղակի իր Նշան Թաշիի ապարանքն իջաւ։ Նաւահանգիստ Խնամութեան ընկերացող բժիշկներէն երկուքը Պէրութի ֆրանս. բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն են։

—Վեհ. Սուլթանը, յատուկ պաշտօնէի մը միջոցաւ, Ճէվատ փաշայի առողջութիւնն հարցուց, Իր կայս. բարեւներով։

ԻԶՄԻՐԻ Թաղապետութեան որոշմամբ, լուցկի, ալքոլ և այլ այս կարգի դիւրավառելի նիւթերն ուղղակի Իզմիրի մաքսատունը պիտի չհանուին այսուհետև, այլ ուղղակի Ցար—Աղաճը կոչուած տեղը պիտի փոխադրուին մաքսային յատուկ հսկողութեան տակ։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, Պաշտօնագիր մը կարգացնել տուաւ իր բոլոր դիւաններուն մէջ, հրամայող որ բոլոր պաշտօնատարք և քարտուղարք, կիր. և Դչ. օրերն ալ ի միասին հաշուելով, ամէն օր ժամը 5ին պարտին իրենց պաշտօնատեղին գտնուիլ և մինչև ժամը 10ը իրենց պաշտօնը գործադրել, հակառակ պարագային, պաշտօնէից օրականներուն վրայ զեղչ պիտի ըլլայ, և մէկ ամսուան մէջ առանց օրինական պատճառի բացակայ եղողներն ալ հրաժարեալ պիտի համարուին։

ՍՈՖԻԱՅԻ Օսմ. Քոմիսէր Նէճիպ Մէլհամէ էֆ. երեկ իր պաշտօնատեղին վերադարձաւ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ հրապարակին վրայ ծախուած թաց խոզակին քանակութիւնը ցարդ 1,100,000 քիլոյի հասած է։

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ. — Ցայտնի է թէ կայս. Կառավարութիւնն որոշած է գնել Պոլսոյ քարափները։ Ընկերութիւնն 2,100,000 ոսկի կ'պահանջէ շինութեան ծախուց համար, մինչդեռ խնդիրը քննող նորակազմ յանձնաժողովը 500,000 ոսկիի զեղչ մ'ընելու կողմն է։

—Քարափանց ընկերութիւնը փոքրիկ շոգենաւեր յանձնարարած է Եւրոպա, Սիրքէճիի և Ղալաթիոյ քարափներուն միջեւ բանեցնելու համար։

ՆԵՐՔԻՆ Գործոց Նախարարութիւնն ազդարարեց գաւառային իշխանութեանց թէ գիւղախումբերու Միւտիրները, Իտարէի ժողովներու Ա. քարտուղարները, Թղթակցութեան դիւանի Միւմէյյիզները չեն կրնար իրենց պաշտօնները փոխանակել, առանց կանխաւ հաւանութիւն առնելու Ներքին Գործոց Նախարարութենէն։

ԲՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի ըլլան յառաջիկայ Շբթ. Յուլիս 14, Ֆրանսացւոց ազգ. տօնին առթիւ։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Մէրքէզի Տէրսաատէթտէ Թօփալեան խանընտա օլուպ միւթէաատիտ չիւպէլէրի պուլունան Գրիգոր Էրմէնեան վէ Բ. Մաղաքեան նամ չիրքէթի թիւճճարիյէմիզի պու քերրէ րիզայի թարաֆէյնլէ ֆէսխ իտէրէք, չիրքէթի մէզքիւրէնին տասֆիյէ վէ մաթլուպաթը չիւրէքեատէն Գրիգոր էֆէնտիյէ գալմըշ օլտըղընտան, պունտան պէօյլէ մուամէլէյէ միւրաճաաթ իթմէք լազըմ կէլէնլէր վէ իշպու չիրքէթիմիզէն Թօփալեան խանընտաքի մաղազայը իլէ Վալտէ խանը վազը չիւպէսի Գրիգոր Էրմէնեան էֆէնտինին թահթը թէսլիմիւք վէ իտարէսինտէ վէ Տէրսաատէթտէ Պօտուրում խանընտաքի չիւպէսի տախի Ռուբէն Մաղաքեան էֆէնտինին թահթը թէսլիմիւք վէ իտարէսինտէ գալտըղը իլան օլընըր։

Գ. Էրմէնեան Բ. Մաղաքեան

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Կրօնական Ժողովը երէկուան նիստին մէջ, որ գումարուեցաւ Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ, պահ մը խորհրդակցութիւններ կատարեց եկեղեցական—յարաբերական խնդիրներու վրայ։

Ժողովը զբաղեցաւ նաև կարգ մը անհատական խնդիրներով։

*** Մերժեց Պրուսայի Առաջնորդին հրաժարականը, արտօնելով զայն Պոլիս գալ իր անձնական տկարութիւնը դարմանելու համար։

*** Մերժեց Երզնկայի Առաջնորդին՝ իր անձնական տկարութիւնը դարմանելու համար Պոլիս գալու արտօնութեան խնդրանքը, և յանձնարարեց Վիճակին մէկ յարմարագոյն վայրն օդափոխութեան երթալ։

*** Ցանձնեց Ս. Պատրիարքին հարկ եղած տնօրինութիւնն ընել Արղնի Մատէնի վանքին վանահայր Տ. Միքայէլ քահանայի պաշտօնավարութիւնը դիւրացնելու համար, որուն ընդդիմացած էին մէկ քանի ազգայիններ։

*** Հաստատեց Թօփ—Գաբուի զբաղրաց դասուն կազմութիւնը, և որոշեց օրհնութեան կոնդակ յղել։

*** Որոշեց Մուշի առաջն. տեղապահին տեսութիւնները պարունակող մէկ ընդարձակ տեղեկագիրն յառաջիկայ նիստին նկատողութեան առնել։

*** Ցանձնարարեց Բաղէշի առաջնորդին նախապէս պատժոյ դատապարտեալ Վարդան քահանայի մասին գործանն տնօրինել։

*** Ցանձնարարեց Տրապիզոնի Առաջնորդին ի դիմաց Ժողովին ներկայ գտնուիլ Ս. Ցակոբայ որբանոցի ամավերջի քննութեանց։

*** Բաւ համարեց Մայր—Եկեղեցւոյ Տ. Պօղոսի փիլոնազրկութիւնը, և Տ. Գէորգի մասին հարկ եղած վերջնական տնօրինութիւնը թողուց անոր փիլոնազրկութեան պայմանաժամին աւարտելուն։

—Կրօնական Ժողովոյ որոշմամբ Ս. Պատրիարքը Խառն Ժողովոյ անդամոց հրաւիրագիր ուղղեց, գումարուելու համար յառաջիկայ ուրբաթ օր Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

—Նպաստից Ցանձնաժողովն իր շաբաթական նիստը գումարեց երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին, եւ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

*** Միջոյ առաջնորդական տեղապահ Տ. Բարգէն Ծ. Վ., որուն վերջերս Նպաստից Սնտուկէն 100 ոսկի ղրկուած էր տեղւոյն կրօնական սերմնացու բաշխելու համար, առաջարկած էր որ նոյն գումարին մէկ կարեւոր մասը Միջոյ Ս. Առաքելոց վանքին մէջ տարագագործութիւն հաստատելու յատկանայ, ուր մատաղ սերունդն ուսանի մանել, գզել, ոստայնանկել են., փոխանակ կարօտ անձերու բաշխելու, որոց իւրաքանչիւրին հազիւ 40 կամ 60 փարա բաժին կ'իյնայ, ինչ որ բոլորովին աննշան բան մ'է։ Ցանձնաժողովն որոշեց գրել թէ ի'նչ նպաստ որ կ'զրկուի կեդրոնէն, պէտք է իր նպատակին յատկանայ, քանի որ նոյն նպատակին յատկանալու համար ղըրկուած է բարեսէրներու կողմէ.

*** Սոյն իմաստով գրութիւն մ'ալ Բաղէշի առաջնորդ Զիլինկիրեան Տ. Եղիշէ Վ., ուղղած էր Պատրիարքարան և առաջարկած էր որ վերջերս տեղւոյն կարօտից բաշխուելու համար կեդրոնէն զրկուած 150 ոսկւոյ գումարը յատկանայ տեղւոյն ազգ. վարժարանին և որբանոցին։ Ցանձնաժողովն որոշեց նոյնպէս գրել թէ բնաւ պէտք չէ շեղիլ կեդրոնէն տրուած հրահանգներուն ոգիէն, այն է, աղքատաց բաժինը՝ աղքատին, կրթութեան բաժինը՝ կրթութեան, և որբին բաժինը՝ որբին յատկացնել, նուիրատուներուն փափաքանաց համեմատ։

*** Ցանձնաժողովն ուշադրութեան առաւ մէկ քանի որբանոցներու հոգաբարձութեանց և առաջնորդարաններու կողմէ հասած թեր ու դէմ գրութիւնները որբանոցներու վարչութեանց նկատմամբ, և այս առթիւ նկատելով որ որբանոցներու Հոգաբարձութիւններուն պաշտօնավարութեանց պայմանաժամ որոշուած չէ, յանձնարարեց անդամներէն Թէլեան Բարթող էֆ.ի, որ որբանոցներու յատուկ իր պատրաստած հրահանգին մէջ մասնաւոր յօդուածով մը այս կէտն ալ ճշդէ, Հոգաբարձութեանց պաշտօնավարութեան իբր պայմանաժամ մէկ տարի որոշելով, վերընտրելի ըլլալու պայմանաւ։ Ըստ այսմ, բոլոր որբանոցներու Հոգաբարձութեանց պաշտօնավարութիւնը լրացեալ համարուելով, որոշուեցաւ մասնաւոր շրջաբերականաւ մը նոր ընտրութեանց համար հրահանգ տալ։

*** Երզնկայի որբանոցի հոգաբարձութիւնը ծանուցած էր թէ երկու տարուան համար 65 ոսկի վճարելու պայմանաւ Սեբաստիայէն գործագործուհի մը բերել տուած է, որով սկսուած է աղնիւ գործերու շինութեան։ Ցանձնաժողովոյ նախապէս տրուած որոշման համաձայն, անդամներէն Միհրան էֆ. Արիկեան ստանձնեց պատրաստուած գործերը Պոլիս բերել տալ և հոս ծախել զանոնք, արդիւնքը նոյն որբանոցին յատկացնելու պայմանաւ։

*** Կիւրինի և Մարաշի որբանոցներու հոգաբարձութիւնները ծանուցած ըլլալով որ եթէ որբանոցներու ուտեստ այժմէն գնուին չատ աժան կ'ըլլան, Ցանձնաժողովն որոշեց բոլոր որբանոցներու եռամսեաներն այժմէն ղրկել, յանձնարարելով որ խնայողութեամբ գործածեն, պարէնի յատկացնելով զանոնք։

—Պոլսեցիներէն գրած են Պատրիարքարան թէ տեղւոյն Նպաստընկալ վարժարանին մէջ երեք տղայ անխնայ գանակոծուեր են, այնպէս որ մին անշնչացած տուն դարձեր է և անկողնոյ կ'ծառայէ, երկրորդը մարեր է նոյն պահուն և երրորդը մեռեր է։ Նպաստից Ցանձնաժողովոյ երէկուան նիստին մէջ խնդրոյ նիւթ ըլլալով այս պարագան, որոշուեցաւ բացատրութիւն պահանջել այս մասին տեղւոյն առաջնորդարանէն։

—Մեր Զէյթունի թղթակիցը կ'գրէ. —«Զէյթունի համար տենդի սովորական եղանակն է Օգոստ. 15էն մինչև Հոկտ. վերջ։ Բայց այս տարի զարմանալի է թէ կանխած է այդ հիւանդութիւն, և Մայիսի կէսէն սկսած է հեղեղ ժողովուրդը մանուկները. այս պատճառաւ վարժարաններու աշակերտաց մէջ ալ բազմաթիւ վարժարանները բանուած է։ Ալագաքաղաքը վարժարանը փակ է ամսոյս սկիզբէն ի վեր։ Մահերը զգալի կերպով աւելցած են քանի մը շաբաթէ ի վեր համաճարակներու պատճառաւ։

*** Եփեսոս գիւղի Հայոց եկեղեցին չորս շաբաթէ ի վեր փակ է, Տ. Աբրահամ քհնյ.ն՝ իր հիւանդութիւնը դարմանել տալու համար՝ Այնթապ գնացած ըլլալուն պատճառաւ, ինչպէս գրած էի արդէն։

*** Ցունիս 1 հինգշաբթի օրը Պէրութ և Էնկիզէք [առաջինը քաղաքին հիւս. կողմը՝ 6 ժամ, և միւսը հիւսիս արեւելեան կողմը՝ 8 ժամ հեռաւորութեամբ] լերանց վրայ 2—3 մատնաչափ ձիւն տեղացեր է, մինչ քաղաքիս և դաշտօրէից վրայ մեղմօրէն կ'անձրեւէր։»

ԱԶԳ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդր. վարժարանի նոր տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ Սեպ. 1.ին։

Ա. կարգին աշակերտիլ փափաքողները պէտք է ներկայանան վարժարանին ընդհ. հսկողին, Թուականէս մինչեւ Օգոստոս 20, ամէն ԴՇ. և ՇԲ. օրեր, մինչեւ կէս օր՝ անուննին արձանագրել տալու համար։

Վարժարանի կանոնագրով որոշուած մուտքի քննութեան առարկաներն են,

Կրօն.—Քրիստոնէականի գիտելիք։

Հայերէն.—Աւետարանէն թարգմանութիւն, գրաբար քերկնկ. հարցումներ, (տե'ս Գործ. քերականութիւն Գ. Փրագաչեանի), Աշխարհաբար պարզ շարադրութիւն։

Օսմաներէն.—Հասարակ ընթերցանութիւն, ուղղագրութիւն (իմլա) Օսմ.է Հայերէն պարզ թարգմանութիւն։

Ֆրանսերէն. — Ֆրանս.է Հայերէն թարգմանութիւն, Հայ.է Ֆրանս. թարգմանութիւն, քերականական հարցումներ (տե'ս. օր. համար Larive et Fleuryի քրկնթեն. Ա. տարին)։

Ընդհ. Պատմ.—Ցունաց և Հռովմայեցւոց։

Աշխարհագր.—Բնական և քաղաքական աշխարհագր. հինգ մասերու։

Թուաբանութիւն.—(Աւարտած պէտք է ըլլայ)։

Երկրաչափութիւն.—Գիծերու, անկիւններու և շրջանակներու վրայ գործն. գիտելիք։

Իրազննութիւն. — Բնական գիտութեանց վրայ նախնական ծանօթութիւններ։

Գծագրութիւն եւ Գեղագրութիւն։

ԴԻՏՈՂ.—Ֆրանսերէնի եւ Բնագիտութեան քննութեանց արդիւնքը մասնաւոր կերպով նկատողութեան պիտի առնուի, փորձով տեսնուած ըլլալով որ նորեկ աշակերտներ այդ երկու ճիւղերուն մէջ պահանջուածին չափ կարող չեն։

Քննութիւնները գրաւոր պիտի կատարուին հետեւեալ թուականներուն.

Օգոստոս 21. ԲՇ օր. կրօնք, հայերէն, ֆրանսերէն, օսմաներէն, պատմութիւն։

Օգոստոս 22 ԳՇ օր. աշխարհագր., թուաբան. երկրաչափ. իրազննութիւն։

ՕԳՈՍՏՈՍ 25 ՈՒՐԲԱԹ օր քննութեանց արդիւնքը պիտի ծանուցուի։ Խնամակալութիւնս կ'որոշէ քննութեանց հարցումները։

Այս առթիւ Խնամակալութիւնս կը ծանուցանէ թէ վարժարանին չորրորդ դասարանը յառաջիկայ շրջանին կը բացուի՝ երրորդ դասարանն աւարտող աշակերտներով։ Եթէ կան սոյն դասարանին աշակերտիլ փափաքող նորեկ ուսանողներ, նմանապէս կ'հրաւիրուին իրենց մուտքի տոմսակներն առնել վարժարանին ընդհ. հսկողէն՝ վերոյիշեալ թուականներուն (Ցես. 27 Օգոս. 20)։

Ի դիմաց Խնամակալութեան
Ատենադպիր Ատենապետ
Ց. Մուրատեան Ցակոբ Խանեան
26 Ցունիս 1900 Ղալաթիա

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՑԵՂԱՇՐՋՈՒՄ ԲԵՔԻՆԻ ՄԷՋ

ԱՆԿՈՒՄ ԴՈՒԱՆ ԻՇԽԱՆԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Ցլս.—Խնամակալուհին Զունկ-Լի-Եամէնի վերատեսուչ կարգեց Եունկլու զօրավարը, որ սպարապետ էր չինական բանակին՝ ապստամբական ներկայ շարժումէն առաջ։ Այս առթիւ հրամանագիր մը հանելով, Խնամակալուհին շնորհակալութիւն կ'յայտնէ Հարաւային նահանգներու փոխարքաներուն՝ իրենց հաւատարմութեան համար և կ'յորդորէ զիրենք ամէն միջոց ի գործ դնել օտարականներուն կեանքն ու ինչքը պաշտպանելու համար։

ՇԱՆԿԱՅ, 10 Ցլս.—Բեքինի անգլ. դեսպանատան մէջ գտնուող Եւրոպացի զօրքերը գրաւեցին դեսպանատան դիմացը գտնուող չինական իշխանական ապարանք մը, ուրկէ կ'իշխեն չինական թաղին։

ՊԵՐԼԻՆ, 10 Ցլս.—Կայսեր հրամանաւ սրընթաց հինգ մեծ թորփիլանավեր կ'պատրաստուին Չինու ջուրերն երթալու, զանազան նաւահանգիստներու և մարտանաւերու միջև թղթաբերութեան պաշտօն կատարելու համար։

—Կայսրն ետ կեցաւ Պէրկէն ճամբորդելու դիտաւորութենէն, չինական դէպքերուն պատճառաւ Գերմանիոյ քաղաքական կեդրոնէն չատ հեռու չգտնուելու համար։

ԲԱՐԻԶ, 10 Ցլս.—Երեսփ. ժողովը քուէարկեց 14½ միլիոն վարկը Չինու արշաւանքին համար։

ԿՄԻՒՆԽԷՆ, 10 Ցլս.— Այստեղ կատարուեցաւ Պավիէրայի Մաքս իշխանին հարսնիքը, որուն Ֆրանց Եոզէֆ կայսր ներկայ գտնուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Ցուլիս.—Կ'ծանուցուի թէ Ռուսերէ և Ճարոնցիներէ բաղկացեալ կարեւոր զօրագունդ մը Բեքինի չատ մօտ կ'գտնուի։ Կեդր. Չինաստանի մէջ շարժումը մտահոգութիւն կ'պատճառէ։ Կ'ըսուի թէ Խնամակալուհին նորէն ձեռք առեր է իշխանութիւնը, նախարարապետ անուանելով իր քեռորդին Եունկլու։ Անուղղակի տեղեկութիւններու ամբողջութենէն կ'հետեւի որ այժմ 25,000 զօրք կ'գտնուի ի Դիէնձին։ Գերմանիա իբրև պատանդ վար պիտի դնէ այն չինական նաւերը, որք այս պահուս կ'չինուին գերմանական նաւարաններու մէջ։

ԲԱՐԻԶ.—Դուան իշխան Չինացի քանի մը զօրավարներու հրամայեց յարձակիլ Ճարոնցիներուն վրայ։

—Դիէնձինը պաշարող չինական զօրաց վրայ բազմաթիւ նոր զօրք աւելցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Ցուլիս.— Հեռագիրք կ'ծանուցանեն թէ Պօէրները պարպեցին իրենց բոլոր դիրքերը զորս գրաւած էին Սենեքալի շրջակայքը։ Իրենց գլխաւոր ոյժերը պիտի կեդրոնացնեն ի Բեթլեհէմ։

—Լորտ Ռոպէրթս կ'հեռագրէ պատերազմական պաշտօնատան թէ Զօր. Հըթըն ետ մղեց Պօէրները։

ԲԱՐԻԶ.— Պօէր պատուիրակներն այսօր քաղաքապետական պաշտօնատան մէջ հանդիսաւորապէս ընդունուեցան քաղաքապետական խորհուրդին կողմէ։ Բարիզի նահանգային եւ քաղաքապետական Խորհրդոյ նախագահները գովեցին Հարաւ Աֆրիկեան հանրապետութեանց հիանալի դիւցազնութիւնն եւ վերջնական յաջողութիւն մաղթեցին Պօէրներուն։ Պատուիրակներէն Ֆիշըր եւ Վէսէլս շնորհակալութիւն յայտնեցին իրենց եղած համակրական ընդունելութեան համար։ Պատուիրակները տեսակցութիւն մ'ունեցան արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէի հետ։

ՌՈՏԷՐՏԱՄ (Հոլանտա), 10 Ցուլիս.—Ռոդէրտամի մէջ զինուորական վարչութիւն[խտորէի էօրֆիյէ]հրատարակուեցաւ նաւաշէն գործաւորներու բանթողին պատճառաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփ. ժողովը տուրքերու քուէարկութենէն ետք 14 միլիոն Ֆր.ի յաւելուածական վարկ մը քուէարկեց Չինաստան զօրք ղրկելու համար։

—Չինաստանի համար խնդրուած վարկերու քուէարկութենէն ետք, կարգացուեցաւ ժողովոյ նստաշրջանի փակման հրամանագիրը։ Ծերակոյտին նստաշրջանն ալ փակուեցաւ։

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ վաճառատան տէրն Արտակ Մօսիկեան, Պատըրզիի վերջին հրդեհին հետեւեալ օրն իսկ ընդունած ըլլալով ամբողջապէս իր ապահովագրութեան փոխարժէքը, կ'փութայ իր խորին շնորհակալութիւնն յայտնել առ Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան, տնօրէն «Իւնիօն» ապահովագրական ընկերութեան ի Պոլիս, որ հաճած է ճշտապահութիւն ցոյց տալ հանդէպ արկածեալ ընտանիքի մը։

ՏՔԴ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

[illegible] —Վերադարձած ըլլալով Բարիզէն, կ'շարունակէ հիւանդ ընդունիլ Բերա Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոցին անկիւնը, Թիւ 4։ 20—10

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Արդիւնք Ղալաթիոյ կիսամեայ հաշուեյարդարութեան.

Հաշուեփակ Օսմ. Բանս.ի		24.15
» Երկաթուղիի	Ֆր.	108
Ռէբօր Օսմ. Բանս.ի		50
» Երկաթուղիի		26½ Ս.

Երէկ ալ Օսմ. Թղթերն զգալի շարժում մ'ունեցան դէպ ի վեր, մինչ Եւրոպական Թղթերը տկար են երէկուընէ ի վեր։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Բանս. Մէջի Դ.	Օ.Ո.	24 24½
Ամէնէն բարձր գին	»	24 25
Ամէնէն վար գին	»	24 19
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 87½
Ամէնէն բարձր գին	»	110 —
Ամէնէն վար գին	»	109 37½
Թրամվայ	»	— —
Ամէնէն բարձր գին	»	— —

ԲԱՑՈՒՄ Ցես. 28/11 Ցլս.

Օսմ. Բանս. Մէջի Դ.Օ.Ո.		24 25
» » ժամ 4 ու կէսին		24 26
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	110 12½
» » ժ. 4½ին		110 37½
Թրամվէյ բաժնեթ.	Ղրշ.	635 —
» պարտաթ.	Ֆր.	468 50
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	Ֆր.	280 —
Քարաքէօյ Պոլսոյ	»	469 —
Թրամվայ	»	77 —
» ժ. 4 ու կէսին	»	77 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ.Ո.	4 17½
Անատօլուի երկթ. պարտաթ.	»	497 —
» բժնթ. Ա.Ո.	»	8 47
Եգիպտ. Քրէտի Ֆօնսիէ	Ֆր.	262 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան Օ. Ոսկի		1 —
» մէկ ամսուան	»	2.30
Ռումէլի Երկթ.	Ֆր.	2.75

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87 29
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Բոլ էմբէրիալ	»	90 30
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 03
Քրոնիս	»	51 05
Մէթալիք	»	96 —
Բուլղ. Թղթադրամ	»	3 61

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղշ.	109 ½
» » » Առևտր. Թղթ.	»	109 ¼
» չէք	»	110 ¼
Բարիզ 3 ամիս Պնքյ.ի Թղթ.	Ֆր.	22 95
» » » Առևտր. Թղթ.	»	23 01¼
» չէք	»	22 80
Վիեննա մոնտա 8 օր	քուրօն	22 06
Պերլին չէք	մարք	18 53
Օտեսա չէք	րուպլ	8 57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Ցուլիս

Օսմ. Բանս. Մէջի Դ.	Ա.Ո.	45 75
» » » Բ.	»	25 —
» » » Գ.) բացմ.	»	22 56
) գոց.	»	22 56
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 50
Եգիպտական միացեալ	»	104 50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	99 63
Ալյանսի երկաթուղի	»	08 50
Փոխառութիւն Պատերազմի	»	83 —
Իտալական Ռանթ 5 %	»	91 87
Հելլէնական »	»	32 —
» »	»	39 —
Մոնոբոլ Հելլէնական 4 %	»	43 —
Պուլկր. փոխառթ. 1888	»	83 —
» Նոր 6 % 1892	»	84 —
Ֆրանս. Բարիզի վրայ	»	25 32½
Թրամվայ	»	3 12
Դրամազեղչ	»	3 —

ՓԱՐԻԶ, 10 Ցուլիս

Օսմ. Բանս. Մէջի Դ.) բացմ.	Ֆր.	22 85
) գոց.	»	22 85
» » » Գ	»	25 30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	537 —
Օսմանիյէ	»	427 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	99 97
Քրէտի Լիոնէ	»	1046 —
Պանք տը Բարի	»	1049 —
Իտալական Ռանթ	»	92 20
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 110
Թրամվայ	»	78 50
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, 10 Ցուլիս

Ռումէլիի Երկաթուղի	»	109 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 280
Դրամազեղչ	»	4 ½

ՎԻԵՆՆԱ, 10 Ցուլիս

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	96 57
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	108 —
Օսմ. Բէժի	»	296 —
» Լոնտոնի վրայ	»	242 30
Դրամազեղչ		4 ½

Հրատարակուեցաւ
ԱՐԻՍՏ. Ց. ՊՈՅԱՃԵԱՆԻ
ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ
Ընթերցարան
Բ. Տարի. — Տպագրական տառընթացք
Նկարագիր կազմող նիւթեր.—Քերականութիւն.— Շարադրութիւն. — Ուղղագրութիւն.—Իրագիտութիւն.— Աշխարհագրութիւն. — Երկրաչափութիւն.—Սրբազան պատմ.(Նոր Ուխտ). Երաժշտութիւն.— Գիր.— Ժողովրդական ոտանաւորներ։
Կարող և հմուտ աշխատակիցներով կ'պատրաստուի Գ. Տարին (Միջին դասընթացք Գ. տարի)։
Մեր ուղղութիւնն է մէկ ուսուցիչ, մէկ դասարան և մէկ ԴԱՍԱԳԻՐՔ, ինչպէս է այս Բ. Տարի Ընթերցարանը։
ԳԻՆ 5 ՂՐՇ.
Ծանօթ. — Գաւառացի ուսուցիչներուն մէկ հատ իբր նմոյշ կ'ղրկուի, եթէ նամակով յօսթի ծախք 60 փարա ղրկեն։
Հասցէ.—Արիստ. Ց. Պոյաճեան Կ. Պոլիս, Օրթաքէօյ։ 8—6

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 13,959,969
ՀԱՍՈՅԹ 1898 ՏԱՐԻՈՅ 2,954,793

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՑՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,303,700
ՀԱՍՈՅԹ 1898 ՏԱՐԻՈՅ 1,129,500

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրողին առնելով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց, բողոքատուաց այն յօժարական առաջնորդութեամբ զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոյ մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ.—Նաեւ էթէ առաջնոյ իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ վճարած գումարին 31,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‹ՄԱՐԻԹԱՅՄ›

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւաց եւ առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնել ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կը. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց.

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՎԵՐՍՏԱՆԱԼ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՈՅԺ

Ջղախութեան ու ցնփութեան մէջ եթէ սպառած էք ձեր ոյժերն. անքունութիւնը, ալքօլն ու ամէն կարգի զեղծումներ եթէ ջլատած են ձեր կարողութիւնները. եթէ կանխահաս ծերութեան միտում մը կ'ցուցնէք ֆիզիքական և մտաւոր աշխատութեան հետեւանքով. եթէ ողնայարի ոսկրերդ կ'ցաւի, մէջքերնիդ չէք կրնար շտկել ու անզգալաբար կ'ծռի քամակնիդ. եթէ մարսողութիւննիդ խանգարուած է, արիւննիդ տկարացած և նուազած. և եթէ կ'փափաքիք բժշկուիլ այս ամէնէն ու վերստանալ ձեր երիտասարդական ոյժն ու կարողութիւններ, անհրաժեշտ է որ ՄԱՐԻԱՆԻԻ ԳԻՆԻ գործածէք անմիջապէս։

ՄԱՐԻԱՆԻԻ ԳԻՆԻՆ մարմնոյ իւրաքանչիւր անդամին վրայ արագ և ուղղակի ներգործելով, արեան շրջանն ու մարսողութիւնը կ'դիւրացնէ, ծուծերը կ'լեցնէ, ջիղերը կ'զօրացնէ և դիւրութիւն կուտայ անդամներուն՝ կանոնաւորաբար կատարել իրենց պարտականութիւնը, ճիշտ երիտասարդական կորովով։

Տասն հազարէ աւելի երախտագիտական նամակներ, կ'հաստատեն ինչ որ ըսինք ՄԱՐԻԱՆԻԻ ԳԻՆԻԻՆ սքանչելի յատկութեանց նկատմամբ։ Մերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծննդաբերութեան հետեւանօք տկարացողներ, անարիւն և գունատ անձինք և գլխաւորաբար անոնք որ ՈՅԺԻ պէտք ունին, պէտք է գործածեն անպատճառ ՄԱՐԻԱՆԻԻ ԳԻՆԻՆ։

Կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 52—42

ԲՈՂՈՐՈՎԻՆ ՋՐԻ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՍՈՂԱԽԵԱՆ

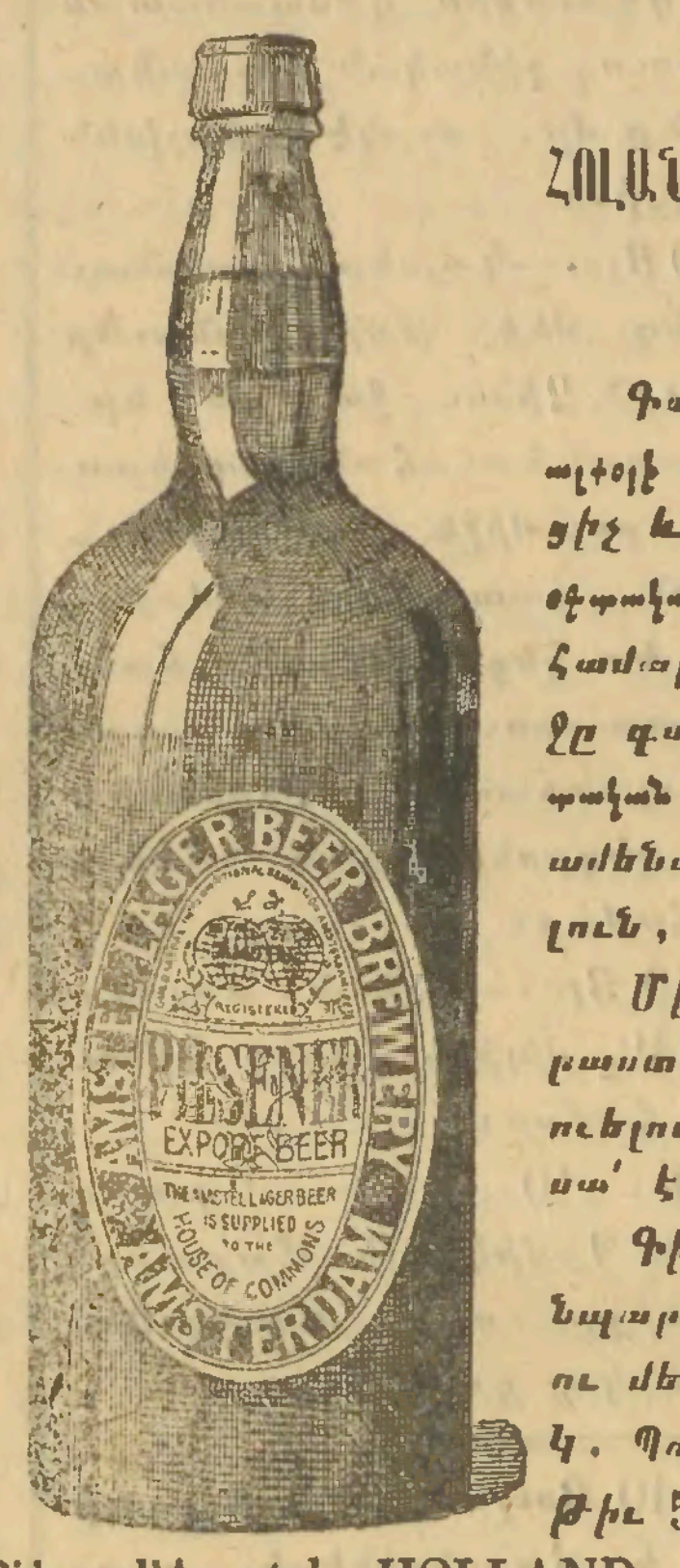
Սուլթան Պէյազիտ, Սիմքէշխանէի Ամիրէի մէջ նոր ճիւղ մը բացած ըլլալով, կատարեալ ուղղամտութեամբ և դիւրամատչելի պայմաններով կ'ընդունի ամէն կերպ դատեր և գաւառի յանձնարարութիւններ։ Իսկ բարեգործական հաստատութեանց և անկարողներու դատերն ալ ձրիապէս կ'ստանձնուին։ Ջրիներ առտուն կանուխ և երեկոյին կրնան դիմել ի Սըրմաքէշ խան։ Կեդրոն Ֆինճանճըներու մէջ Նուսուֆեան խան Թիւ 26. ճիւղ Սիմքէշխանէի Ամիրէ, Թիւ 4։ 6—6

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3 1/2. 3 ամս 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բայց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իդիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

ԱՄԷՆ ՃԱՇԱԿԻ ՅԱՐՄԱՐ
ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱԾԱՆՕԹ ԱՄՍԹԷԼԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ
ԱՌԱՆՑ ԱԼՔՕԼԻ, ԱՆԱՐԱՏ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

Bière d'Amstel, HOLLAND

Գարեջուրն երբ իր բնական զօրութեան նիւթով և առանց ալքօլի պատրաստուած ըլլայ, անշուշտ անոր մարսեցուցիչ և կազդուրիչ յատկութենէն ի զատ, նաեւ խիստ օգտակար է ամէն անձանց, կանանց, ու նոյն իսկ տղայոց համար։ Ամէն անոնք որ, ճաշի ատեն, առաջ կամ վերջը գարեջուր ունենալ կ'փափաքին հաճին այս Հոլանտական Ամսթէլի գարեջուրը խմել, որո՛ւն համեղ, զուտ և ամենաընտիր յատկութիւնը, ամէն տեղ ծանօթ ըլլալուն, գովել աւելորդ է։

Միայն կ'յանձնարարենք որ, կեղծ նիւթերով պատրաստուած առողջութեան վնասող գարեջուրներէն չխաբուելու համար, միշտ պահանջուի շիշերու վրայ փակցուած սա՛ էթիքէթը։

Գիները խիստ դիւրամատչելի։ — Կ'գտնուի մեծ նպարավաճառաց խանութները, դեղի մթերանոցները, ու մեծ ճաշարանները։ Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս Ենի—Ջամի ճատտէսի, Ֆնտըգլեան խան, Թիւ 5, Պ. ՆԷՎՐՈՒԶԻ մթերանոցը։ 20—13

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀ. ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	27,000,000
Պահեստի դրամ	»	52,002,500
Տարեկան հասոյթ	»	70,339,912

Ընկերութիւնս ՔՈՒԱԴՐԱՏ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր տոկոսներով։
Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Գալաթա Պանքա-Ճատտէսի, Անթիքաճըեան խան, 20. 21. 22

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ
ԻՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ Ի ԼԻՆՏԷՆ ՇՏՐԱՍՍԷ
Գերմանիոյ ամէնէն ՄԵԾ և ամէնէն ՀԶՕՐ կենաց Ապահովագրական Ընկերութիւն

Պահեստք	239,189,580 Ֆրանք
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	870,644,476 »

ԱԺԱՆ ԵՒ ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
ՇԱՀԱԲԱԺԻՆԸ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ Է ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՆԱԳՐՈՎ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն ոք կրնայ իր կեանքը ապահովագրել կամ զաւակներուն դրամագլուխ հայթայթել շաբաթական վճարումներով, սկսեալ 2 դահեկանէ, և այս ամէնն առանց բժշկական քննութեան։

Այս կարգի ապահովագրեալ անձերու թիւն հասած է 1 ՄԻԼԻՈՆ 277,000ի

Վիքթօրիա Աքսիտ. — Միմիայն մէկ տարի շաբաթական Մէկ Ֆր. վճարելով մարդ ցկեանս կ'ապահովագրուի, ընդունելու համար՝

1° 10,000 Ֆր. եթէ մահ պատահի։ 2° 15,000 Ֆր.ի հասոյթ մը, եթէ խեղութիւն պատահի։ 3° 200 օր, 5 Ֆր. ամենօրեայ հատուցում մը, ի դէպ առժամանակեայ խեղութեան ծովու կամ երկաթուղոյ, Թրամվէյի և Թիւնելի արկածներու հետեւանքով։

Դիւանապետ. — ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Ընդհանուր Գործակալ ԷՄԻԼ ՖՕԿԼ
7, 8, 9 Ինայէթ խան, Ղալաթիա, Օսմ. Կայս. Պանքային դիմաց.

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՑԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ ամրութեամբ շինուած են, և են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լաւ Սինկէրի մեքենայ ունին գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և ոսկեայ մետալ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ Ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

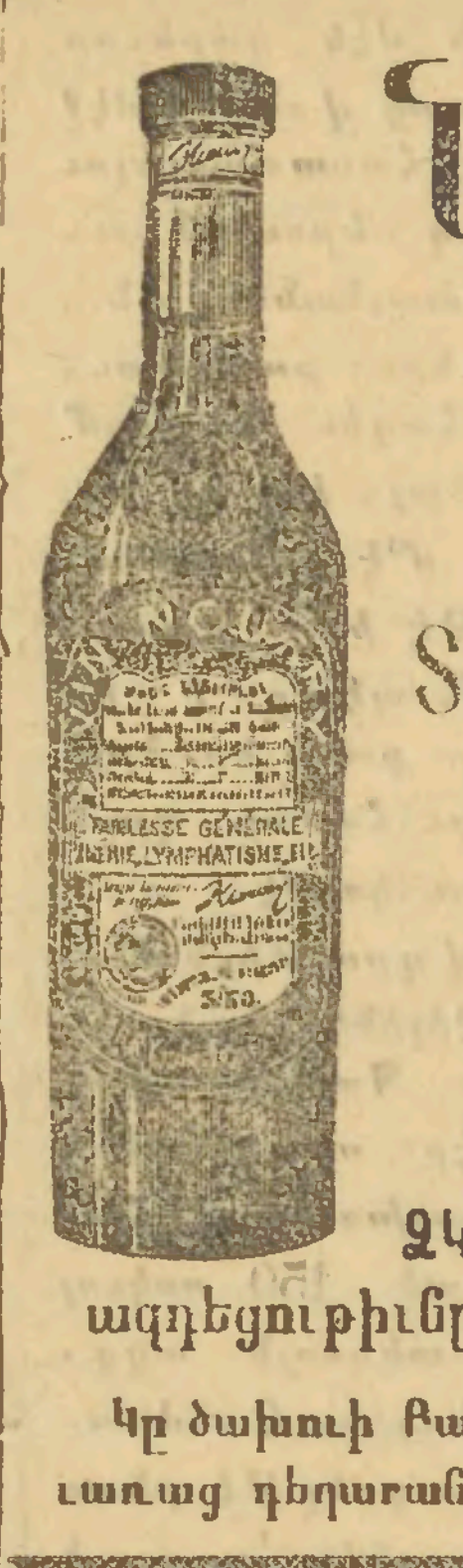
Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝
Պերա, Շիշլի Ճամբայ, Ղալաթա Մէրոյի դիմաց։
Ղալաթա) Սինկէր խան, Թիւնէլին նաև.) Թրամվայի կայարանին դիմաց.
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 13.
կեղծիքէն զգուշանալու համար միշտ վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՕՐ ԱԶՆԻՒ Ե. ԻՑՆԷՃԵԱՆ
ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՀ ԵՒ ՄԱՍԵՕԶ

Զուիցերիոյ Պոլ քաղաքին մէջ հաստատուած «Էնեբիբի Սանիերե»է ընծայաւոր
Կ'ծանուցանէ իր ծառայութիւնը մատուցանել անոնց որ կ'կարօտին կարող հիւանդապահի կամ մասեօզի մը։
Բանկալթի, Ջայըր փողոց, Թիւ 95, Մատամ Մարի Պըրպօրայի տունը։
25—22 Ա. Ե. ԻՑՆԷՃԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԻ ՓՈՒԼ — *Անոնք որ փոքր գումարներու փոխարէն Նամակի փուլ կ'ղրկեն մեզ՝ պէտք է որ ապահովագրեն փուլ պարունակող նամակը։ Այս առթիւ նորէն կ'յիշեցնենք թէ փոքր գումարներու փոխարէն ՆԱՄԱԿԻ ՓՈՒԼ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 40նոց բուլը 20 ղշ.ի հաշուով միայն։*

ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻ
(Իօտ եւ Թանէնով)
ՈՅԺ ՏԱԼՈՒ ԵՒ ԱՐԻՒՆԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ
ՏԺԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ Դեղձեր (պէզ) Խոզուկ (սըրաճա)
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ Ցոց եւ տղեկանց արիւնի հասակի Բնաւորութիւնը
ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ խիստ յարգուած է եւ ՁԿԱՆ ԻՒՂԻ տեղ գործածուելով անոր կրկնապատիկ ազդեցութիւնը կ'ընէ:

Կը ծախուի Բարիզ Բլէն եւ Քօմարի վաճառատունն եւ Կ. Պոլսոյ ու գաւառաց դեղարաններուն եւ դեղի մթերանոցներուն մէջ:

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ ԱՆՑՆԻՔ

Բարձր դասու ընկերութեան մէջ գարեջուր մը կ'գործածեն, որ քաղցր համոյք մը պատճառելով ստամոքսը կառողջացնէ և մարսողութիւնը կ'դիւրացնէ։ Ո և է անհանգստութիւն անմիջապէս կ'բժշկուի այս գարեջուրին շնորհիւ, և մարդ նոր կեանք եւ ոյժ կ'ստանայ։ Աշխարհի ամէն կողմ բժիշկներն ստամոքսի հիւանդութեանց և դժուարութեան համար միայն այս գարեջուրը կ'յանձնարարեն, որուն անունն է «Ստէրբրէ Ժընէվ Տէժորժէն»։ Կերակուրէն առաջ, Տէժարժէնի գարեջուրէն մէկ երկու գաւաթ ստամոքսին առողջութեանը ծառայած կ'ըլլայ, որովհետեւ ախորժակը կ'բացուի, դիւրաւ կ'մարսէ, քունը կ'կանոնաւորուի և մարմինը կ'զօրանայ։ Ստամոքսի հիւանդութենէ նեղուողներու կ'յանձնարարուի որ փոխանակ ստորին գարեջուր գործածելով ստամոքսնին խանգարելու, Տէժարժէնի գարեջուրէն գործածեն, որ թէ զուարթութիւն պիտի պատճառէ և թէ ստամոքսնին առողջ պիտի պահէ։ Կ'ծախուի ամէն դեղարաններու, և մեծ նպարավաճառանոցներու մէջ։ ՏԷԺԱՐՏԷՆ անունը չկրող շիշերը կեղծ են։ 13—4

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրփուլ և Միջերկրականի միջեւ բեռնատար
ուղեւոր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Մարիօգիս	5000	Թէյլըր	3000
Ֆայիլի	4500	Ֆէրօս	3000
Նայզօքրիս	4200	Օսմանլի	3000
Խմէյսիս	3500	Թիպա	2500
Բամիսիս	3500	Կասքօնի	1500
Մինիս	3500	Կիէն	1500
Էնիւպիս	3000		

Դիմել առ Ժ. Վ. Ուիթօլ և Ընկ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրբուլ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ
«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (16)

ՔՐԻՍՏԻԵՐՄԱՆ

ԿԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲԱՆ

[ՎԷՊ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ]

Դ.

—Ցտա՜ն, կ'պոռար ծերունին Հաքելպերկ։ Ո՛չ, յառա՜ջ։ Աղէկանս վրէժը լուծեցէ՛ք։ Սպաննեցէ՛ք, սպաննեցէ՛ք....։

Ամբոխն հաւաքուեցաւ շուկայի հրապարակին վրայ, որ լուսնի աղօտ ճառագայթներովը լուսաւորուած էր։ Ընդհանուր շփոթութեան մէջ կ'լսուէին տղաքներու լացերն ու ճիչերը։ Եկեղեցին իր մահաշուք ստուերը տարածած էր հրապարակին վրայ։ Երիցատան մէջ մարդ չկար։ Ծերունին երէցն իր խօսքը բռնած էր։ Ձեր ուզեր բան մը տեսնել, լսել կամ գիտնալ։

Կարմիր լոյս մը կ'տեսնուէր գետին կողմէն և թանձր ծուխ մը կ'բարձրանար խրճիթներուն վերեւէն։ Ամառ գիշերուան մը տժգունութեան մէջ այս ծիրանեգոյն մուխը հրդեհի մը սկզբնաւորութեան կ'նմանէր ճիշտ։

Գեղացիք՝ միեւնոյն զսպանակէ մղուածի պէս՝ ուղղուեցան դէպ ի գերեզմանատունը, որ գիւղէն դուրս կը գտնուէր, իրենց ընտրած տեղը շատ յարմար էր գերեզմանատան եկողներուն ճամբան կտրելու համար։ Անոնք որ պատերազմի մէջ գտնուած էին, զինուորական կարգով շարժուեցան կազմ ու պատրաստ։

—Ո՞ւր է Մարքէլ, պոռաց գեղացիներէն մէկը, պարմանալով որ չի լսեր տեղակալին ձայնը։

Եւ ամբոխը միաբերան կրկնեց արձագանգի մը պէս,

—Ո՞ւր է Մարքէլ։

Կարմիր լոյսը կ'մօտենար։ Հեռուէն կ'նշմարուէր արդէն սեւ ու քառակուսի տուփ մը, որ օդին մէջ կ'ճօճէր բոցերու պսակով մը շրջանակուած։

—Դագա՜ղը, դագա՜ղը, պոռաց ամբոխն ակամայ սարսռալով։

Եւ յանկարծ միեւնոյն մտածումն անցաւ բոլոր գեղացիներուն մտքէն, որք սկսան մեծաձայն երգել իրենց տխուր յաղթերգը զինուորական դաշնակին՝ Լեհերու բարեկամին ու Բրուսիոյ թշնամիին դէմ—

Պառոն Շրանտէն
Սատկի ժանտախտէն ...

Դագաղը կ'մօտենար հետզհետէ։ Ջահերն իրենց տկար լոյսով ի վեր հանեցին երգողներուն դէմքին վրայ դրոշմուած կատաղութիւնը։ Կիներն ու տղաքներն ետ քաշուեցան, ճչելով, և ճամբայ բացին մեծակական թափօրին։ Վեց մարդիկ իրենց ուսերուն վրայ կ'կրէին դագաղը, մէկ ձեռքով ջահ բռնած և միւսով ինքզինքնին յարձակողներուն դէմ պաշտպանելու պատրաստ։ Ուրիշ վեց մարդեր ալ հրացան ի ձեռին կ'հետեւէին անոնց։ Իսկ հօրը դագաղին առջեւէն կ'քալէր Պոլէսլավ տը Շրանտէն, հաստատ քայլերով և ատրճանակ ի ձեռին։

Գեղացիք մտահոգութեամբ կ'դիտէին այս թափօրին անցքը։ Ձէին գիտեր թէ ի՛նչպէս սկսին թշնամութիւնները, վասն զի հրամանատար մը կ'պակսէր իրենց։ Պահ մը ուզեցին ետ մղել Պոլէսլավը, բայց այս վերջինը պոռաց ազնուականի ձայնով.

—Մէկդի՛։

Այս մարդոց զինուորական կարգապահութեան ոգին այնքան ուժով էր որ մեքենաբար հնազանդեցան Պոլէսլավի և կանգ առին։

Այս ակամայ նահանջի շարժումը փրկութեան գաղափար մը ներշնչեց երիտասարդ տեղակալին, որ նորէն պոռաց.

—Մէկդի՛։

Գեղացիք անշարժ մնացին։

—Դուք զինուոր եղած չէ՞ք, շարունակեց երիտասարդ տեղակալն նորէն հեգնական եղանակով մը, դուք Բրուսիոյ թագաւորին ծառայած չէ՞ք իր երկիրն ազատելու համար։

Խուլ մրմունջ մը տարածուեցաւ գեղացիներուն մէջ, բայց խիստ մօտ դադրեցաւ։

Տեղակալը շարունակեց.

—Թագաւորն ազատ արձակեց զձեզ որովհետեւ խաղաղութիւն կնքուեցաւ։ Իրարու դէմ կռուելու համար չէր որ ձեր տուները վերադարձուց զձեզ։ Եթէ իմանայ որ սաանկ բան մը տեղի կ'ունենայ, զձեզ իբրեւ վատ պիտի նկատէ իրաւամբ։ Ճամբա՛յ տուէք....։

Ամբոխը վարանեցաւ։ Գերեզմանատան անցքը պահ մը բացուեցաւ, բայց խիտոյն վերստին գոցուեցաւ խուժանին կողմէ։ Յանկարծ Պոլէսլավի աչքին զարկաւ հրազէն մը որ իր ճակտին ուղղուած էր։ Բայց ժամանակ չունեցաւ հասկնալու թէ ո՛վ էր իրեն սպառնացողը։ Սուր աղաղակ մը լսուեցաւ ետեւէն և մէկը՝ փայլակի արագութեամբ իր քովէն անցնելով, պաշտած գեղացիներու ամբոխին մէջ նետուեցաւ։ Ու այն ատեն ամենքն հանդիսատես եղան կատաղի պայքարի մը։ Մարդ մը և կին մը գետինը կ'տապլտկէին, յուսահատ գրկախառնումի մը մէջ պլլուած։

Կաշեգործ Հաքելպերկն էր որ իր աղջկանը հետ կ'կռուէր։

Խուժանը, այս նոր տեսարանէն ապշած, կռուողներուն շուրջ համախմբուեցաւ, մինչ երիտասարդ Պառոնն այս պատեհութենէն օգտուելով Շրանտէններու դամբարանն առաջնորդեց սգատխուր թափօրը։

Քարլ Էնկէլպերդ իր վեց ընկերներով պահպանեց գերեզմանատան դուռը, հաստատապէս որոշած ըլլալով մեռնիլ քան թէ թողուլ որ ամբոխը մեռելներու այդ նուիրական հանգստարանը պղծէ իր հայհոյութիւններով։ Հեռուն, մթութեան մէջ իրարանցումը կ'շատնար։ Ռէժին աղեխարշ ճիչեր կ'արձակէր։ Գիւղացիք իրենց ձախողութեան վրէժն անկէ կը լուծէին և կ'սպառնային անոր գործը լմցնել եթէ մէկն օգնութեան չհասնէր։

—Թողէ՛ք, պոռաց Էնկէլպերդ վազելով և իր յաղթ կռուփովն հեռացնելով իրեն մօտեցողները։

Այս առիթէն օգտուելով Ռէժին փոսի մը մէջ ցատկեց և ստուերի մը պէս անհետացաւ գնաց։ Գեղացիք սկսան անոր հետապնդիլ վայրագ ճիչեր արձակելով։

—Թաղո՞ւմը, պոռաց մին։

—Կրո՛ղը տանի, պատասխանեց ուրիշ մը մտահոգ նայուածք մը ձգելով գերեզմանատան դուռը պահպանող զինուորներուն վրայ։ Աւելի աղէկ է սա՛ անպաշտպան աղջիկն հետապնդել քան թէ այն կորիճներուն հետ չափուիլ։

Կատղած գեղացիներն սկսան դէպ ի մարգերն արշաւել շանց վոհմակի մը պէս, մինչ կաշեգործ Հաքելպերկ անոնց հետեւելու համար ոտք ելած ատեն փոսի մը մէջ փռուեցաւ ինկաւ։

Ձ

Դամբարանին դուռը ծանրապէս գոցուեցաւ։

Էնէոգ Էպէրհարտ տը Շրանտէն իր նախահարց քով հանգչեցաւ խաղաղութեամբ։

Զինուորներն իրենց սգալի պաշտօնն աւարտելէ ետքը կարճ աղօթք մ'ըրին։ Վերջին ջահն ինկաւ հանգստաքարին վրայ, արենագոյն լոյս մը ձգելով տխրադէմ և սգաւոր հանդիսականներուն վրայ որք մտաւոր դուրս կ'ելնէին լուռ ու մունջ։

Պոլէսլավ, պատին կրթնած ու գլուխը ձեռքերուն մէջ առած, կը խորհէր այն անծանօթ վիշտերուն վրայ որք դեռ կ'սպասէին իրեն։ Հեռացող քայլերու աղմուկը միայն արթնցուց զինք իր մտախոհութենէն, Տխուր դէմքով հետեւեցաւ իր ընկերներուն՝ վանդակորմին դուռը գոցելէ ետքը։

Լուսինը՝ ամպերու մէջէն դուրս ելնելով՝ տժգոյն ցոլքեր կ'թափթփէր շիրիմներու եւ խաչերու վրայ որք զօրականի պէս կարգով շարուած էին։ Գերեզմանատան դրան առջեւ զինուորները միացան իրենց բարեկամներուն որոց հսկողութիւնն այլ եւս անօգուտ դարձած էր, վասն զի քանի մը կիներէ ու տղաքներէ զատ մարդ չկար հրապարակին վրայ։ Հեռուն, դաշտերու մէջ, դեռ կ'հնչէր վայնասունն ամբոխին որ կ'շարունակէր հալածել իր մարդկային որսը։

—Աստուած պաշտպանէ զայն, ըսաւ Քարլ Էնկէլպերդ յուզեալ ձայնով մը։

Պոլէսլավ՝ միշտ իր մտածումներուն մէջ թաղուած, չնշմարեց ընկերներուն կողմէ իր մասին ցոյց տրուած պաղութիւնը։ Գիւղին մէջէն անցած ատեննին հազիւ դիտեց որ անոնք, իր մտերիմները, իր զինակիցները, այլ եւս իր քովէն չէին քալեր։

(Շար.) Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 23, Բապը Ալի ճատտէսի